

DAT WAS 't ECHTE

DOOR
JEANNE
MARIE

G.F. CALLENBACH
NIJKERK

Dàt was het echte

MET TEEKENINGEN VAN
JEANNE FAURE

Jeanne Marie   Dàt
was het echte

G. F. Callenbach - Uitgever - Nijkerk

1. EEN FLAUWE GRAP

Ans had er een en Gonnie ook, en Rie en Lies en Cor . . . . zoo zou ze al de meisjes van haar klas kunnen opnoemen, já, wel bijna alle meisjes van de heele schóól . . . . en nog heel wat jòngens ook, want ze hadden er nu wel zoowat allemáál een . . . . alleen zij niet.

Zoo zat Riek Elders onder het maken van haar huiswerk te denken. Het was dan ook geen wonder, dat ze slecht opschoot en nog niet half klaar was, toen ze bij zessen haar boeken en schriften voorloopig maar in haar tasch stopte, omdat de tafel gedekt moest worden.

Na het eten haalde ze alles weer voor den dag en probeerde ze met haar taaloefeningen verder te gaan, maar ook toen weer werden haar gedachten telkens afgeleid door wat haar nu al dágen lang bezighield. Ze kon zich ook maar niet begrijpen, waarom moeder zoo op haar stukken bleef staan; wat was voor moeder nu vijftien cent!

„Waar zit jij toch aldoor zoo naar te staren?“ vroeg plotseling Koos, Riek's broer, die aan dezelfde tafel zat te werken.

„Niet naar jou, houd je dus maar kalm,“ antwoordde Riek snibbig. Die Koos merkte ook alles!

Maar de kleine Mien, die stilletjes in een hoekje had zitten spelen en blijkbaar onderwijl opgemerkt en ge-

luisterd had, wist het wel: „Riek is kwaad, omdat ze geen yo-yo krijgt,” zoo verried ze haar groote zus. „Ach kind, hou je mond, wat weet jij daar nou van,” zei Riek toen weer.

„Ik had liever dat jullie allebei je mond hield,” deed Koos toen heel gewichtig, „ik kan onmogelijk leeren met al dat gekakel om me heen.”

„Als je maar weet, dat je zèlf begönnen bent,” zoo moest Riek daarna toch nog even zeggen.

Bijna op hetzelfde oogenblik kwam vader de kamer binnen.

„Wordt er hier gekibbeld?” vroeg hij.

„O neen, pa,” antwoordde Koos, „het was maar een kleine schermutseling tusschen Riek en mij, maar het is al weer voorbij.”

Riek zei niets; ze probeerde maar weer een paar regels verder te komen met haar taaloefening.

Een poosje bleef vader in de kamer, hij moest wat zoeken uit een doosje en dat hield nogal op, doch toen hij eindelijk had wat hij zocht, verdween hij weer naar den zolder, waar hij een karweitje onder handen had.

Moeder was in de keuken bezig.

Voor Mien begon het ook langzamerhand bedtijd te worden en zoo duurde het niet lang, of Koos en Riek waren alleen in de huiskamer.

Toen begon Koos zelf weer te praten:

„Zeg Riek, ik weet een leuk raadsel.”

„'t Zal wat wezen,” antwoordde Riek wat onverschillig, bang er op de een of andere wijze in te zullen lopen, en tegelijkertijd toch ook nieuwsgierig.

„Niet of graag, hoor,” zei Koos toen.

„Nou, kom dan op met je raadsel,” antwoordde Riek.

„Luister dan goed: het is rond, er zit een houtje in en er wordt een touwtje omheen gedraaid.”

„Nou dan,” zoo moedigde hij Riek even later aan, toen hij merkte, dat ze zelfs niet eens probéerde te raden.

„Gá nou,” dat was alles wat Riek antwoordde.

„Gá nou, weer wat, je denkt zeker dat ik je er in wil laten lopen, niks hoor, je kunt gerust raden, het is iets heel gewoons.”

„Ik heb je al lang dóór, ventje.”

„Dat denk je, ja, maar je kon het toch nog wel eens leelijk mis hebben.”

„En wat is het dan?”

„En je zegt dat je het wéét!”

„Natúúrlijk weet ik het!”

„En waarom zeg je het dan niet?”

„Dát zou je wel willen, hè?”

„Wil ik je eens wat vertellen? Je weet het *niet!*”

„Wedden dat ik het weet?”

„Mij goed, want ik weet zeker dat je het *niet* weet!”

„Nou, jij bedoelt natuurlijk een yo-yo, maar ik vind het een verschrikkelijk flauwe mop.”

„Geen wonder, want je bent natuurlijk mis.”

„En wat is het dan wèl?”

„Wel, een rollade!”

„Bah, wat flauw!”

„Hoeft heelemaal niet flauw te wezen, 't kan ook een zoute zijn.”

„Och jô, wat ben je toch vervelend van avond.”

„Dat is nou alleen omdat je d'r in gevlogen bent, dat is flauw.”

Juist kwam vader de kamer weer binnen. De laatste woorden van Riek en Koos had hij nog net gehoord.

„Ik dacht, dat jullie van avond nog zooveel te doen hadt,” zei hij.

Het was waar, ze hadden nog veel te doen, daarom gingen ze allebei maar weer gauw aan het leren. Riek probeerde zich het verdere van den avond goed te houden, maar dat kostte haar heel wat moeite. Het was dan toch ook maar echt vervelend: alle kinderen hadden een yo-yo en *zij* kreeg er geen van moeder. Nu ja, als ze na vaders verjaardag nog wat spaargeld over had, mocht ze er een koopen . . . . maar vader was pas over zes weken jarig.

2. NIET VOOR TIEN CENT . . . . NIET VOOR VIJF CENT . . . . MAAR CADEAU

Toen Riek 's Zondagsmorgens uit de kerk kwam en het Marktpllein overstak, viel haar direct op, dat op elke ruit van het Heerenmodemagazijn, op den hoek van de Nieuwstraat, een groot wit papier was geplakt. Het was Zondag en ze was met haar ouders en met Koos en Mien, daardoor kon ze niet op den winkel toelopen om de reclamebiljetten eens van wat dichterbij te bekijken, maar ze had toch wel kans gezien om een paar vetgedrukte regels in zich op te nemen. Deze regels luiden:

Een schitterende Yo-Yo.

Niet voor tien cent . . . . niet voor vijf cent . . . . maar cadeau.

Heelemaal ingelicht was ze met die twee regels wel niet, want het allervoornaamste: *op welke voorwaarden* zoo'n schitterende yo-yo cadeau werd gegeven, zou haar voorloopig nog verborgen blijven, maar ze wist dan nu toch, dat er althans een *mogelijkheid* was om een yo-yo in bezit te krijgen zonder dat je er vijftien centen voor behoefde neer te tellen. Natuurlijk nam Riek zich voor om direct den volgenden dag de biljetten nader te gaan bestudeeren.

Het was toch ook zóó naar, dat moeder maar niet begrijpen kon, hoe èrg het is als alle kinderen iets hebben en jij niet en hoe verdrietig het is, je

elken dag weer opnieuw de „uitbijter” te voelen. Tegenover de kinderen op school had ze zich groot gehouden, gezegd dat ze niks om zoo’n yo-yo maalde, dat ze er ook best een krijgen kon, als ze wilde, enz. enz., maar thuis was er heel wat over te doen geweest. Moeder had nog voorgesteld, dat ze elke week de helft, dat was twee en een halve cent, van haar spaargeld weg zou leggen voor een yo-yo . . . . maar dan had ze hem óók pas over zes weken! Dàn kon ze even goed wachten tot na vaders verjaardag!

Als moeder haar dan eens vijftien cent voorschoot en zij elke week twee en een halven cent terugbetaalde, dat bleef voor moeder hetzelfde en *zij* was er mee gebaat! Zoo had ze gevraagd; maar dáár wilde moeder niet van hooren. „Eerst sparen, dån koopen en niet andersom,” zei ze.

Koos had geschâterd toen hij er van hoorde: „mijn zus wil een yo-yo op afbetaling koopen, ha, ha!” Maar met dat al hâd ze er maar geen . . . . tot het Heerenmodemagazijn haar nu wellicht een kans bood! Donderdagsmiddags om vier uur stond Riek voor de zevende maal de étalage van het Heerenmodemagazijn te bekijken. De heele week al was ze er om twaalf uur en om vier uur even langs geloopt. De voorwaarden kende ze dan ook al op haar duimpje. Er was feitelijk maar één voorwaarde: voor minstens een gulden in den winkel besteden. Op zichzelf was het dus eenvoudig genoeg, maar hoe kon zij, arm

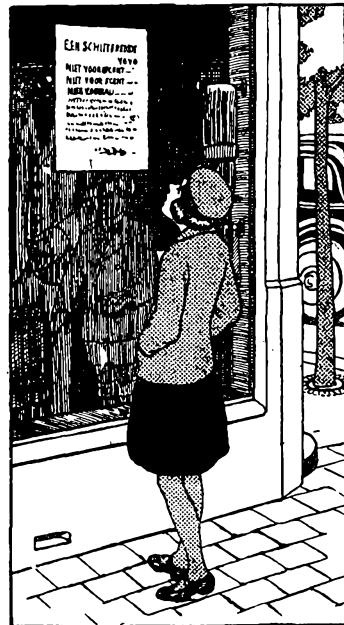
schoolkind, met vijf centen spaargeld in de week, daar ooit aan voldoen?

Even had ze nog gedacht, er met moeder over te spreken, misschien had die iets nodig uit het magazijn, iets voor vader of voor Koos, maar daar was ze toch weer van teruggekomen. Wát zou moeder nodig hebben? Ze kon dat zelf best nagaan : boorden, dassen, zakdoeken, sokken, overhemden. Zakdoeken waren er zeker nog genoeg, overhemden maakte moeder altijd zelf, sokken voor vader en sportkousen voor Koos breide ze ook meestal en dassen, nu ja, dassen, die kocht je niet zoo maar, dat waren meer voorwerpen zoo eens voor een cadeautje.

Neen, daar kwam toch niets van en dan was het misschien maar het beste, dat moeder van die „gratis yo-yo's" niets afwist!

En zoo stond Riek dan voor de zevende maal de groote witte biljetten te bekijken.

Terwijl ze daar nog mee bezig was, vroeg ze zich-

.. stond Riek de biljetten te bekijken.

zelf af, waaròm ze dat toch eigenlijk deed, het gaf immers toch niets, de schitterende yo-yo bleef toch buiten haar bereik, want die gulden, die héle gulden stond en bl  f staan tusschen haar en het zoo begeerde stuk speelgoed!

Maar wat lag daar in den hoek? Neen, maar die lag daar vandaag voor het eerst, ze wist zeker dat ze die gisteren en eergisteren nog niet had gezien: een prachtige blauwzijden das in een luxe doosje. H  , wat zou vader die mooi vinden, en wat zou hij prachtig staan bij vaders nieuwe grijze pak!

Eén gulden kostte de das. Dat was niet duur, want hij was heusch erg mooi. Zou ze aan moeder vragen? Neen, natuurlijk niet, moeder zou zeker maar niet op eens een nieuwe das gaan koopen, alleen omdat hij mooi was en goed bij vaders grijze pak zou staan! H  , hoe kon ze z  o dom zijn, om d  t ook maar   n oogenblik te veronderstellen!

Neen, ze zou maar weer gauw naar huis gaan, precies zooals ze de vorige dagen had gedaan; die yo-yo kreeg ze toch niet!

3. OP HET KANTJE AF

Toch kon Riek zich met haar hart nog niet heelemaal neerleggen bij de nuchtere redeneeringen van haar verstand. Telkens kwam het Heerenmode-magazijn haar weer in de gedachten en was het haar, alsof er toch wel ergens een mogelijkheid moest zijn om haar doel te bereiken . . . . en dan dacht ze niet alleen maar aan de yo-yo, doch ook aan de mooie blauwzijden das, die zoo prachtig bij vaders nieuwe grijze pak kwam.

's Avonds in bed lieten de gedachten haar nog steeds niet los; het scheen Riek zelfs toe, dat ze inplaats van slaperig, hoe langer hoe helderder werd . . . . en toen, opeens wist ze het: vader was de volgende maand jarig en dan gaf ze hem altijd iets, waarvoor ze zelf had gespaard.

Als ze hem nu dit jaar eens een mooie blauwe das gaf? Het duurde nog zes weken, eer vader jarig was . . . . en als tegen dien tijd de reclame eens niet meer gold?

Het was toch ook heelemaal nog niet gezegd, dat het magazijn maar altijd door yo-yo's present zou blijven geven? De reclamebiljetten konden wel eens plotseling van de winkelruiten verdwenen zijn, zooals ze er immers ook op het onverwachtst waren opgekomen . . . . en dat kon dan wel een week . . . . of misschien wel een paar dagen voor vaders verjaardag zijn! Zou

ze dan eventjes leelijk achter het net visschen? De plakkaten konden ook éérder verdwijnen . . . . over veertien dagen, of volgende week . . . . of morgen . . . . en de blauwe das kon ook elken dag verkocht worden. Zoo'n mooie das zou gauw genoeg weg zijn, vooral nu je er nog een yo-yo bij cadeau kreeg, en het was heelemaal niet zeker, dat de winkelier nog meer van die dassen in voorraad had.

Hè, toch fijn, om zelf ook een yo-yo te hebben. Riek zag zichzelf als 't ware al naar school loopen met zoo'n koorddansend voorwerp!

Maar wilde ze eenige zékerheid hebben, èn voor de das èn voor de yo-yo, dan moest ze niet te lang talmen; ze moest maar ineens een besluit nemen en dan koopen, zoo gauw mogelijk.

Den volgenden morgen zou ze, nog voor ze naar school ging, aan moeder vragen, of het mocht . . . . van die das . . . .

Toen viel Riek in slaap.

Den volgenden morgen was ze al weer vroeg wakker en haar eerste gedachten waren als de laatste van den vorigen avond: de blauwe das en de yo-yo.

Ze zou dus zoo spoedig mogelijk aan moeder vragen of het mocht . . . . maar als het nu eens *niet* mocht?

Moeder kon het te dúúr vinden . . . . een heele gulden . . . . het vorige jaar had ze een tabakspot

gegeven van vijftig cent . . . . en dáárvóór drie zakdoeken, dat was voor vijf en zestig cent geweest en nu een gulden . . . . maar ze was nu ook weer ouder, twaalf al en ze betaálde het toch zelf, van haar eigen opgespaarde geld!

Het kon óók, dat moeder een das niet zoo'n geschikt cadeau vond, dat moeder al aan iets anders gedacht had . . . . vorige jaren had ze eerst met moeder overlegd en dan genomen, wat moeder haar had aangeraden . . . . maar nu was ze al twaalf en ze zou ook eigenlijk niet weten, waarom ze zèlf geen cadeautje voor vader zou kunnen uitzoeken, ze betaálde het immers óók zelf, uit haar eigen spaarpot?

Ze zou gewoon zeggen, dat ze een blauwe das gezien had, die erg mooi bij vaders grijze pak kleurde en dat ze die nu wilde koopen als verjaringsgeschenk, dat moeder dat zeker wel goed zou vinden en dat ze de das dan nù maar alvast koopen zou, omdat hij over een paar weken wel eens wèg zou kunnen wezen . . . . en van die yo-yo zou ze dan nog maar niet spreken. Moeder zou wel niet gemerkt hebben, dat ze 's Zondags zoo naar de reclamebiljetten had gekeken, en er dus wel geen erg in hebben, dat er nog een anderè reden was om zoo'n haast te maken met het koopen van de das.

Natuurlijk, als moeder vroeg wààr ze dan toch die mooie das had gezien, zou ze eerlijk zeggen: in het Heerenmodemagazijn, aan de Markt, op den hoek

van de Nieuwstraat en als moeder dan misschien zèlf zou gaan kijken en de yo-yo's zou zien . . . . wel, dan zou ze zich groot houden en doen alsof, nu ja, *niet* alsof ze dat niet wist, maar meer of dät maar bijzaak was.

Maar als moeder er dan eens niet àan zou willen, ja, dan was alles verspeeld . . . . dan wist ze zeker, dat al haar tochten tevergeefs waren geweest, dat ze nòg geen yo-yo zou krijgen!

Als ze eens héélemaal niets zei, maar het geld eenvoudig uit haar spaarpot nam en de das kòcht? Wanneer moeder dan later over het cadeau zou beginnen, kon ze zeggen, dat ze al wat hád, een mooie blauwe das, die ze meteen maar genomen had, omdat ze bang was, dat misschien een ander hem koopen zou.

Toen Riek dien middag om twaalf uur thuis kwam, liep ze, direct toen ze haar hoed en mantel had afgedaan, door naar haar slaapkamertje. Daar begon ze haar spaarpot, dien ze zelf bewaarde, na te tellen. Eén gulden en dertien cent zat er in. Veel was het niet; als ze de das kocht, hield ze nog maar dertien centen over. Veel uitgaven zou ze voorloopig óók wel niet hebben, verjaardagen waren er in de eerste maanden niet; bovendien zou moeder eerstdaags wel weer eens bons te wisselen hebben, waarvan altijd wat in de spaarpotten ging. Maar toch, dertien centen over, dat was wel wat erg weinig . . . . en Riek bedacht zich,

dat ze vader zeker geen cadeau van een gulden zou geven, als dat reclamebiljet niet voor de glazen van het Heerenmodemagazijn hing. Ze zou misschien nog beter een gewone yo-yo uit haar spaarpot kunnen koopen en dan later maar een cadeautje voor vader, zoals altijd . . . maar neen, dat durfde ze toch niet, dat zou een soort bedrog zijn en dat wilde ze niet . . . dat met die blauwe das, dat zou nog net gaan, het leek een beetje oneerlijk, maar als ze er goed over nadacht . . . begon ze haar spaarpot na te tellen.

was er toch niets onoprechts in, het ging nog net, maar het was op het kantje af.

Even aarzelde Riek nog, maar toen moeder aan de trap riep, waar ze bleef, want dat het eten klaar was, liet ze den gulden kordaat in haar schooltasch glijden, sloot den spaarpot met de dertien centen weg, en wilde naar beneden gaan. Wacht, ze zou dat boek daar zoo los in haar hand mee naar beneden nemen,

dat gaf zoo'n beetje het idee, dat ze naar dat bóék had moeten zoeken boven!

Moeder scheen gelukkig wel niets aan haar te merken, maar tòch was Riek erg onrustig dien middag en ze was o zoo blij, toen het eten eindelijk afgelopen was en ze de deur weer uit kon gaan naar school.

Den heelen middag bleef ze vanzelf denken aan wat ze om vier uur zou gaan doen en zeker wel tienmaal veranderde ze nog van besluit . . . . maar het einde was toch: wèl doen; en zoo stapte ze dan na schooltijd den winkel binnen en kocht ze de blauwe das.

„De yo-yo zeker maar niet inpakken?” vroeg de winkelier vriendelijk.

„Neen, geef die maar zóó,” antwoordde Riek. En zoo had ze dan eindelijk het stuk speelgoed, waarnaar ze weken lang had verlangd. Het was een mooie: met één roode en één blauwe helft, van fijn gelakt zwaar hout.

De „slag” van het yo-yo-en had ze nog wel niet heelemaal te pakken, maar een béétje kon ze het toch al.

Tot aan den hoek van de straat waar ze woonde, yo-yode Riek er dapper op los; òp dien hoek hield ze op en stopte ze 'm in haar schooltasch, in een hoekje, ónder haar zakdoek.

Het pakje met de das zat óók in de schooltasch.

In het oogenblikje dat ze nog loopen moest voor ze thuis was, bedacht Riek zich, dat het nog een heele toer zou wezen om een goed plaatsje voor haar cadeau te vinden, een plekje waar moeder het niet vinden zou.

De yo-yo zou ze natuurlijk in haar schooltasch hóúden.

Een paar dagen achtereen speelde Riek inderdaad met de yo-yo, voor en na schooltijd, op straat en op de speelplaats van de school, totdat ze het kunstje te pakken had, toen vond ze er eigenlijk

al niet veel meer aan. Op school kwamen de kinderen ook al niet zoo druk meer met yo-yo's en zoo gebeurde het al eens, dat het speelgoed een heelen dag niet uit haar tasch kwam.

Ze voelde nu ook wel, dat ze verkeerd had gedaan. Voortdurend leefde ze in angst, dat moeder de das zou vinden boven in haar kastje, of dat de yo-yo eens onverwachts uit haar tasch zou rollen.

Een paar dagen achtereen speelde Riek inderdaad met de yo-yo.

En nu had ze bovendien in een andere HeerENZAAK
dassen gezien van vijf en zeventig centen, in alle
kleuren, óók blauwe, en minstens zoo mooi als de
hare.... ze had dus feitelijk een kwartje betaald voor
een yo-yo die overal voor vijftien centen te krijgen
was.... en er waren er nu ook al van een dubbeltje!

4. NOG NIET HET ECHTE

In groepjes stonden ze voor het schoolgebouw, wel bijna al de meisjes uit de vijfde; ze babbelden over wat de hoofdonderwijzer dien morgen in de klas was wezen vragen. Er zou namelijk over enkele weken een nieuw kinderziekenhuis worden geopend in de stad. Een zuster van den hoofdonderwijzer was tot directrice van die inrichting benoemd. De vraag nu was, of de jongens en meisjes hun speelgoed eens wilden nazien en aan hun ouders vragen, of ze iets daarvan, natuurlijk iets dat frisch en heel was, mochten afstaan voor de zieke kinderen. Vooral voor degenen die geen speelgoed konden of wilden missen, zou bovendien op een nader te bepalen dag een collectebusje rondgaan in de school.

Natuurlijk had de hoofdonderwijzer bij zijn vraag aan de schooljeugd ook een hartig woordje gesproken. Hij had verteld van de vele zieke stumperds die vaak weken, sommige máánden, enkele zelfs jären in het ziekenhuis moesten doorbrengen en toen had hij het vroolijke leven van zijn gezonde leerlingen vergeleken bij het zooveel minder prettige bestaan van de patiëntjes in het kinderziekenhuis.

Ook de wildste en brutaalste jongen was onder het spreken van den onderwijzer stil en ernstig geworden en in de meisjes-rijen was zelfs hier en daar een zakdoekje te voorschijn gekomen.

Riek had vanzelfsprekend ook erg te doen gehad met die arme zieke kinderen, zóó zelfs, dat ze onder het laatste lesuur, in plaats van op te letten, had zitten verzinnen, wát ze mogelijk voor het goede doel zou kunnen afstaan.

Thuis had ze er direct met moeder over gesproken. Den bromtol, een van de twee legkaarten en den hoepel met belletjes zou ze in elk geval wel kunnen geven, vond Riek en als ze zich dan verder nog eens goed bedacht en moeder hielp méé verzinnen, dan zou er misschien nog wel meer zijn, dat in aanmerking kwam.

Maar tot Riek's groote teleurstelling had moeder haar plan heelemaal niet goedgekeurd. „Jij kunt dat allemaal gemakkelijk weggeven,” had moeder gezegd, „het is niet eens meer van jou; alles wat je daar opnoemt, heb je al eerder aan Mien gegeven en al ben jij nou te groot voor een bromtol en een hoepel met belletjes, je zusje speelt er nog bijna elken dag mee.”

„Laat Mién het dan geven voor de zieke kinderen,” stelde Riek toen voor.

„Als Mien wat ouder was zou ik er niets op tegen hebben, ofschoon ik het speelgoed wel wat te oud en te gehavend vind om weg te geven, maar een kind van even zes jaar kan nog niet veel begrijpen van het mooie dat gelegen is in een vrijwillig offer van iets, waaraan we zelf waarde hechten, ten behoeve van een arme, zwakke of zieke. Mien hééft ook niet zoo-

veel speelgoed, haar daarvan iets laten afstaan zou waarschijnlijk niet aan het doel beantwoorden, het zou haar wellicht juist een tegenzin in het „geven” doen krijgen en iets wat we niet vrijwillig en met liefde afstaan, heeft als gift maar zeer, zeer weinig waarde.” „Dan zou ik niets kunnen geven,” pruilde Riek, „want ik heb verder bijna heelemaal geen speelgoed, alleen een oude pop met een kapotten neus, *die* kan ik toch niet geven?”

„Jij kunt best wat geven,” antwoordde moeder, „het zal toch persé geen speelgoed behoeven te zijn? Je hebt boven op je kamertje een rekje vol keurige boeken, zeker wel vijftien of zestien stuks. Nu is lezen voor veel zieken een heerlijke bezigheid; daarom denk ik ook, dat heel wat zieke kinderen veel meer zullen hebben aan een mooi boek, dan aan een bromtol.”

Riek antwoordde op moeders woorden niet veel; ze moest over alles, voor ze een besluit nam, eerst nog eens goed nadenken en heel veel zin om haar boeken weg te geven had ze niet. Het bijna gevulde boekenplankje was haar liefste bezit. Na elken verjaardag, na iedere kerstfeestviering, als ze er weer een paar boeken bij gekregen had, werden de bandjes opnieuw zorgvuldig gerangschikt. Neen, zijzelf behoefde het aantal van haar papieren lievelingen niet te schätzen, zooals moeder deed, zij wist *precies* hoeveel ze er had: zeventien dikke in stevige bandjes en elf dunnetjes. Als het moest, zou ze de titels gemakkelijk

uit het hoofd achter elkaar kunnen opschrijven. Eén boek weggeven zou misschien nog wel gaan, maar dat zou wel veel te weinig zijn, want ze gaf anders niets; maar twee of drie, of misschien wel vier of vijf boeken te missen, neen, dat vond Riek te erg. Ze zag in gedachten de leegte al op haar plankje. En welke zouden het dan moeten zijn?

„Ik zou niet weten welke boeken ik geven moest,” zei Riek dienzelfden middag nog tegen moeder, „ik vind ze allemaal éven mooi.”

„Dan is de keus nogal gemakkelijk,” vond moeder, „het offer is dan ook niet zoo erg zwaar voor je, je houdt dan immers ook allemaal mooie boeken over?” Maar Riek vond het offer wél zwaar. Ze kon moeders redeneering, die scheen te bedoelen, dat je juist het móóie weg moet geven, niet heelemaal volgen. Voor háár was intusschen de aardigheid van het speelgoed verzamelen voor de zieke kinderen al grootendeels af. Die paar kleine dingetjes, die ze vroeger al eens aan Mien gegeven had, die vond ze heel geschikt om aan het kinderziekenhuis cadeau te doen, maar dat zij een deel van haar mooie boeken zou moeten afstaan, dát wilde er niet erg bij haar in.

„Kunt u van de week nog niet eens kijken, of er misschien tóch nog niet wat uit de speelgoedkast te missen is?” zoo vroeg ze, even voor ze weer naar school moest, aan moeder, „die boeken, daar moet ik eerst nog eens goed over denken.”

„Natuurlijk, kind, ik wil met alle genoegens nog wel eens zoeken, al denk ik niet dat het veel op zal leveren en dat jij over die boeken nog eerst eens denken moet, wel, dat is ook best. Je hoeft nu direct nog geen besluit te nemen en bedenk vooral, dat als je het niet van harte kunt doen, je het evengoed, wellicht nog beter, laten kunt. Gedwongen word je in geen geval.”

Heel wat minder opgetogen dan ze 's morgens was thuisgekomen, ging Riek dien middag weer naar school. Ze vond het heele plan al lang heelemaal niks leuk meer!

En nu stonden daar wel zoo ongeveer alle meisjes van haar klas over die speelgoedhistorie te praten en zijzelf stond midden tusschen de kinderen, eer ze het zelf wist. Ze hadden er allemaal thuis over gesproken en de meesten wisten ook al, wat ze over enkele dagen mee zouden brengen. Sommigen, die geen, of maar weinig speelgoed konden afstaan, zouden geld geven. Riek vond van zichzelf, dat ze er vreemd bij stond. Luisteren deed ze als de beste, maar te vertellen had ze niet veel, tot eensklaps Toos, die vlak naast haar stond, haar op den man af vroeg: „En wat geef jij?”

Wat weifelend antwoordde Riek, dat ze het nog niet precies wist; zij zelf had alleen maar bóeken, die ze niet graag missen wilde; het speelgoed dat ze thuis hadden was allemaal van haar kleine zusje en die

„En wat geef jij?”

speelde er zelf nog mee. Moeder zou nog wel eens zoeken, maar ze dacht wel niet, dat er veel zou overschieten.

„Jammer,” zeiden de vriendinnen, die het blijkbaar allemaal erg prettig vonden om wat te geven.

„Weet je wat,” zoo zei er eindelijk een, die merkte dat Riek het vrij vervelend vond, dat ze niets had om te geven, „vraag jij dan aan je moeder, of je geld mag geven, dat doen er nog meer, die thuis geen speelgoed meer hebben.”

Voor dat idee voelde Riek nog wel iets en nog vóór de schoolbel luidde was ze er, door afluisteren en zoo hier en daar eens informeeren, achter gekomen, dat als je óók spéelgoed gaf, je wel met een dubbeltje toe kon, maar dat je, als je alléén gèld meebracht, toch minstens een kwartje in het busje moest doen.

Ze zou dan maar een kwartje aan moeder vragen, dan behoefde ze meteen niet langer over die boeken te denken. Zoo vroolijkte Riek heelemaal op en was ze in minder dan geen tijd weer de „oude”.

Vóór halfvijf had ze moeder het nieuwe plan al voorgelegd; moeder hoefde heelemaal niet naar speelgoed te zoeken, ze kon evengoed, misschien zelfs nog beter, gèld geven, en of moeder nu een kwartje voor haar had. „Maar *ik* moet dat kwartje dan toch niet geven?” antwoordde moeder.

Verwonderd keek Riek op, wat bedoelde moeder nu weer?

„Wij, je vader en ik, hebben al eenige malen naar ons vermogen voor het kinderziekenhuis bijgedragen,” zoo probeerde moeder haar uit te leggen, „wat nu nog gevraagd wordt moet niet weer van de vaders en de moeders, maar van de kinderen zèlf komen.”

„Maar ik heb toch geen kwartje?” protesteerde Riek, die bedacht hoe ze immers zelfs geen kans gezien had om vijftien centen voor een yo-yo bij elkaar te krijgen en dan nu een heel *kwartje*.

„Voor dit heel bijzondere geval, zou je het geld geheel of voor een deel uit je spaarpot kunnen nemen,” stelde moeder voor, natuurlijk niet vermoedend, hoe Riek de schrik om het hart sloeg, alleen maar bij het hooren van het woord „spaarpot”.

„Ik zal er nog wel eens over denken,” gaf Riek teleurgesteld ten antwoord.

„Wat word je bedachtzaam,” zei moeder, die nog wel niets kwaads vermoedde, maar wie het toch wel bevreemdde, dat Riek zóó aan haar kleine bezittinkjes gehecht bleek te zijn. Dat het voor Riek moeilijk moest wezen, om afstand van haar boeken te doen, dät had ze nog wel voorzien, het kind wàs nu eenmaal dol op boeken, maar dat ze nu ook al bezwaren maakte tegen het kwartje uit haar spaarpot, dät begreep moeder niet.

Tegen den avond kwam moeder er nog even op terug: „Je hebt misschien gedacht aan vaders verjaardag,” zei ze, „maar een gróót cadeau wordt niet

van je verwacht, hoor, we weten wel dat je niet veel te missen hebt en we vinden het juist zoo aardig, als je nog eens iets hebt om zelf het een of ander te betalen, zooiets als waar we vanmiddag over gesproken hebben bij voorbeeld. Als je nu rekent dat je voor vader een paar fantasie zakdoeken koopt of een kop en schotel, dat zijn al twee dingen, die hij op het oogenblik goed gebruiken kan, dan ben je toch zeker voor een cent of zestig, hoogstens vijf en zeventig cent, klaar."

Zóú ze het nu maar niet ineens zeggen? Het geheim brändde Riek op het hart. Ja, móést ze nu niet zeggen, dat ze voor vaders verjaardag al wat hād, een dās? Maar Riek dūrft niet. Het hart klopte haar in de keel: het móét — het móét — het móét. Neen, tòch niet, ze dūrft echt niet. En toch, hād ze nu inderdaad wel zooveel kwaad gedaan met het koopen van die das, zoo vroeg ze zichzelf af en als het dan geen groot kwaad, misschien zelfs wel heelemaal geen kwaad was, waarom durfde ze het dan nu niet zeggen? Ze wist het niet; ze zou het later wel vertellen, nu niet, later, een anderen keer, als ze eens niet zoo zenuwachtig was.

„Ik heb nooit geweten, dat je zóó moeilijk iets missen kunt," zei moeder dien avond nog.

Weer wist Riek bijna niets te antwoorden; ze vond het ook heel erg, dat moeder zoo over haar dacht, want dat wás het niet, ze zou dat kwartje graag

geven . . . . als ze het maar hād . . . . maar haar heele bezit bestond immers uit dertien losse centen?

„Ik zal mijn boeken nog wel eens nazien,” zei ze toen, „er zijn er misschien toch nog wel een paar, die ik geven kan, dat is toch nog aardiger dan geld.”

Moeder was tevreden met dat antwoord. Ze dacht dat Riek den heelen avond zoo stil was geweest, omdat het haar zoo moeilijk viel enkele van haar boeken af te staan en ze dit tegelijkertijd toch wel weer graag voor de arme zieke kinderen wilde doen. Dat ze het zich nu ten laatste toch voorgenomen had, verheugde moeder, het scheen haar een overwinning toe, die haar kind na een moeilijken strijd bezig was te behalen.

Riek zelf was intusschen heelemaal niet blij; juist toen ze bemerkte, dat haar laatste antwoord moeder bevredigd had, vond ze zichzelf dubbel slecht en kreeg ze het gevoel, dat ze moeder bedroog.

Het koopen van die das mocht dan misschien geen èrg kwaad zijn geweest, góéd had ze toch zeker niet gehandeld en ze was er nu ook al bijna een leugenaarster en een bedriegster door geworden en ze wist wel zeker, wāt ze ook geven zou voor het kinderziekenhuis, een ècht òffer, iets waar je zelf waarde aan hecht, maar dat je geheel vrijwillig en met liefde geeft, dāt zou háár gift niet zijn.

5. VERVELLENDE OOGENBLIKJES

Op een van de volgende dagen ging Riek naar school met een van haar leesboeken in haar schooltasch. Verreweg de meeste van haar klasgenooten hadden al wat gegeven, de een wat meer, de ander wat minder. Ten laatste had ze toen maar besloten om het boek, dat ze na lang beraden nog het minst mooi vond, voor het goede doel af te staan. In het busje zou ze een dubbelkje doen; ze had dan nog acht centen in haar spaarpot, want haar spaargeld van de laatste week had ze er heelemaal in gedaan.

Net het kwartje, dat ze nú zoo goed had kunnen gebruiken, had ze uitgegeven aan een yo-yo, die overal voor vijftien cent te krijgen was, en waar ze bovendien al lang niks meer om gaf!

Riek vond het allemaal erg vervelend en het naaste zou wellicht nog moeten komen, als moeder, of Koos misschien wel, over het verjaarscadeau zouden beginnen. Zoo bracht Riek dien morgen zonder vreugde haar offer, dat geen echt offer wás.

Een paar dagen later stelde Koos haar voor, om dit jaar sámen vader wat voor zijn verjaardag te geven. Hij had zulke mooie scheerstellen zien staan en niet duur. Eén gulden vijf en twintig maar.

Hij wist, dat vader er graag een hebben zou, maar voor hem alleen was het toch te prijzig. Als hij er dan eens vijf en zeventig cent aan betaalde en Riek vijftig

cent, dan waren ze goedkoop uit en ze hadden een aardig, nuttig cadeau. Hij was er opzettelijk wat vroeger over begonnen, anders zou Riek d'r plannen misgeloop hebben gemaakt.

Het scheen Riek erg onaardig toe om te zeggen, dat ze al wat had en ze kon met haar acht centen toch ook onmogelijk op Koos' voorstel ingaan.

Wat moest ze zeggen?

„Ik vind het veel aardiger, als we ieder afzonderlijk wat geven,” zei ze toen maar.

Koos keek erg op zijn neus. Dát had hij nou heelemaal niet van Riek verwacht.

Eerst probeerde hij haar nog van ongelijk te overtuigen.

„Als we ieder afzonderlijk wat geven, wordt het of voor ons allebei veel te duur, of vader krijgt twee prullen, waar hij niets aan heeft en als we samen het scheerstel koopen, hebben we met elkaar wat moois voor weinig geld,” betoogde Koos.

„Maar als ik het toch niet leuk vind,” antwoordde Riek.

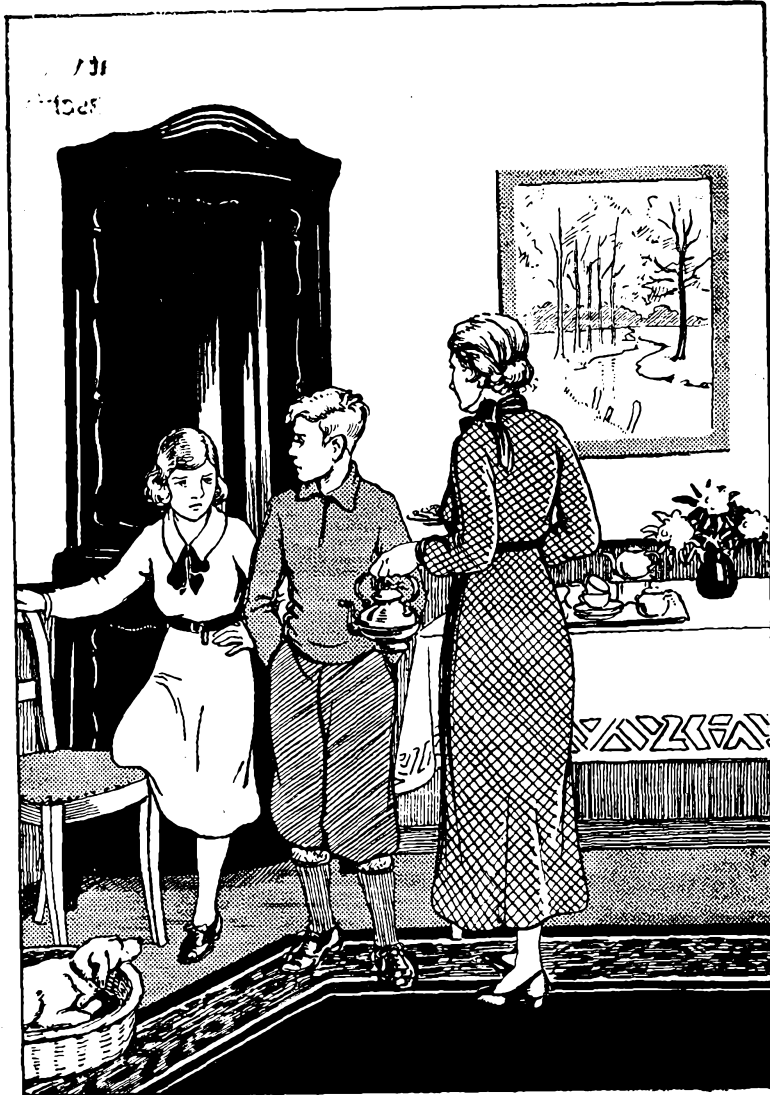
„Waaróm vind je het dan niet leuk, laten we samen dan wat anders geven, iets wat jij wél leuk vindt.”

„Ik vind het juist niet leuk om samen wat te geven,” zei Riek toen weer.

„Maar waaróm dan toch niet?” vroeg Koos, die wat kregel begon te worden.

„Ja, dat weet ik niet, omdat ik het nou eenmaal niet leuk vind.”

„Wat ben je den laatsten tijd toch vreemd, kind,“

Koos haalde zijn schouders eens op, hij stond op het punt om kwaad te worden op Riek.

„Je moet natuurlijk zelf weten, of je het al dan niet doen wilt,” zei hij, „maar die redeneering van jou is er een van Kalebas.”

„Denk maar niet, dat jij altijd zoo wijs redeneert,” zei Riek toen, die een uitweg zocht voor het vervelende gevoel, dat ze door Koos' woorden gekregen had.

„Wie kan er nou met j^ó wijs redeneeren,” schamperde Koos daarop.

Ze waren danig aan het ruzie maken, toen moeder in de kamer kwam.

„Wat is er n^ó weer?” vroeg deze, die kleine woordwisselingetjes tusschen Koos en Riek wel gewoon was, maar direct opmerkte, dat het n^ú „meenens” was. Natuurlijk moest moeder het naadje van de kous weten en ze kon Riek dien keer eens geen gelijk geven.

„Wat ben je den laatsten tijd toch vreemd, kind,” zei ze nog, „is er misschien iets dat je hindert?”

Maar Riek beweerde, dat er niets was.

6. EEN MISLUKTE VERJAARDAG

Op vaders verjaardag waren Koos en Riek, zooals ze dat al jaren achtereen op de geboortedagen van vader en moeder gewoon waren, vroeg opgestaan. Om even halfzes had Koos al aan de deur van Riek's kamertje geklopt en op gedempten toon geroepen: „Ben je wakker, 't is tijd.”

Ze hadden zich allebei vlug aangekleed en om zes uur waren ze samen beneden druk in de weer. Het thee-water stond op voor een lekker kopje op bed, straks, voor vader en moeder en nu gingen ze de huiskamer versieren: een vaas bloemen op den schoorsteenmantel, een paar kleine takjes groen aan het oortje van vaders kopje en grootere aan zijn stoel en papieren guirlandes langs de suitedeuren en van de vier hoeken van de kamer naar de lamp.

Vlot werkten ze door; ze wisten precies hoe alles moest, van vorige jaren, maar toch was het net of het dezen keer niet zoo prettig was, als het anders altijd was geweest. Ze zeiden ook niet veel tegen elkaar. Riek vond het nog steeds vervelend, dat Koos er over begonnen was, om sámen wat te geven. Achteraf begreep ze best, dat ze erg onaardig tegen hem was geweest, maar wat had ze er aan kunnen doen?

Koos begreep nog maar steeds niet, waarom Riek hem zoo onhebbelijk had behandeld, toen hij bij haar was gekomen met zijn voorstel omtrent een cadeautje

voor vader. Waarom had ze toch zoo onuitstaanbaar geheimzinnig gedaan? Ze hadden toch wel eens méér iets met elkaar gegeven? En als ze wat anders gewild had, had ze dat toch kunnen zèggen?

Toen de kamer „klaar” was en ze toegekomen waren aan het neerleggen van hun pakjes bij vaders bordje op de feestelijk gedekte ontbijttafel, aarzelden ze allebei wat, net alsof ze geen van beiden de eerste wilden zijn.

Weer stonden ze zoo mál tegenover elkaar.

Er wàs niets en toch was er wèl wat.

Bah, ze vonden het allebei even vervelend en toch wist de een noch de ander er iets over te zeggen.

Juist sloeg de klok zeven uur.

Riek bedacht zich, dat ze nu gauw thee moest gaan inschenken, zoodat ze verdween naar de keuken.

Koos vond, dat toen *zijn* oogenblik gekomen was.

Uit zijn schooltasch nam hij vlug een pakje, dat hij op de tafel naast vaders bordje neerlegde.

Na de thee en de eerste felicitaties in de slaapkamer van vader en moeder, waar Mien, die boven al een heelen tijd wakker had liggen luisteren, ook op afgekomen was, maakte Riek zich op een gunstig moment uit het gezelschap los; fluks sloop ze de trap op naar boven en nog vóór vader in de huiskamer kwam, zag ze kans ook háár pakje op de tafel te deponeren.

Wat had ze graag eens in Koos' pakje gekeken!

Koos had niet meer met haar over de cadeautjes gesproken. Riek vond dat heelemaal niet aardig. Hij had toch best aan haar kunnen vertellen, wat hij had gekocht? Al had ze nu niet met hem willen samen doen, het waren toch geen geheimen? Niks aardig van Koos!

Maar ze had zélf óók niets gezegd, ze was zelf óók geheimzinnig geweest. Dat kwam allemaal door die vervelende yo-yo, bah, ze wilde dat ze dat nare ding maar kwijt was!

Maar wat zou d'r toch in dat pakje van Koos zitten? Een dóósje was het niet.

Het voelde zacht aan, maar voor handschoenen was het niet breed en niet zwaar genoeg, het zouden wel zakdoeken zijn . . . .

Riek spànde, toen vader het cadeautje van Koos uitpakte, méér nog dan de jarige zelf.

En wat schrok ze toen . . . . wat een nare jongen was die Koos . . . . daar kwam uit *zijn* pakje . . . . een blauwe das.

Wat zou vader vreemd opkijken als hij direct nòg een blauwe das uitpakte.

Het eenige, waar Riek zich nog een beetje op verheugen kon was, dat háár das móóier was en in een luxe doosje zat.

Koos was woedend.

„Akelige meid,” zei hij, zodra hij haar even alleen had, „waarom heb je daar nou niets van gezegd?”

Vader nam het geval van den grappigen kant op.

„Weer wat, ik kon toch niet ruiken, dat jij óók van plan was om een blauwe das te koopen; had *jij* er dan wat van tegen *mij* gezegd.”

Vader nam het geval van den grappigen kant op en

liet dien dag aan al de visite de twee blauwe dassen zien en hij merkte niet, wat moeder 's morgens al opgevallen was, dat het tusschen Riek en Koos niet boterde. Ze hield ze al zoo veel mogelijk uit elkaars buurt, maar daarmee kon ze toch niet verhinderen, dat het dien dag tusschen broer en zus nog herhaalde malen tot kleine kibbelpartijtjes kwam.

's Avonds, toen de laatste bezoekers vertrokken waren en moeder met Riek de glaasjes en kopjes afwaschte in de keuken, vroeg ze, waar Riek haar cadeautje had gekocht. Aan twee bijna eendere dassen had vader niet zooveel, vond ze. Het zou toch aardiger zijn als er één omgeruild werd voor wat anders. Met Koos had moeder er ook al over gesproken. Ze vond het jammer, dat ze allebei zoo heelemaal op d'r eigen houtje hadden gehandeld.

„Kan Kóós zijn das dan niet ruilen?” vroeg Riek toen, zonder moeder op haar eigenlijke vraag te antwoorden.

„Neen,” antwoordde deze, „dät is het nu juist, dät kan niet. Koos heeft me in vertrouwen verteld, dat hij de das voor twee kwartjes op de Zaterdagavondmarkt heeft gekocht; die kraam met dassen staat er zoo nu en dan maar eens en je begrijpt, dat zulk ongeregeld goed toch ook niet wordt geruild.”

„En *mijn* das kan óók niet geruild worden,” zei Riek toen, bijna huilend, „ik heb hem al zóó lang geleden gekocht.”

„Als je die das dan al zóó lang in huis hebt gehad,

begrijp ik heelemaal niet, dat je daar niets van gezegd hebt, toen Koos er met je over sprak om samen wat te geven."

„Nou ja, ik hoef toch niet alles aan Koos te zeggen," pruilde Riek.

„Alles niet, maar dat je *dit* gezegd had, had toch voor de hand gelegen," vond moeder, en meer nog tot zichzelf dan tot Riek zei ze zacht: „Wat doe je den laatsten tijd toch vreemd, kind."

Wat had dat kind toch!

„Weet je wat je doen moet, Riek?" zoo vervolgde moeder later, „je moet mij eens eerlijk vertellen, wat er aan scheelt. Moeder weet nu wel heel zeker, dat er wat aan schort en daar mag je niet mee blijven rondlopen, dat moet moeder weten."

Riek had wel wéér willen zeggen, dat er heusch niets was, maar dat durfde ze toch niet goed en bovendien . . . het moest toch ook wel heerlijk wezen om al die nare dingen, waar ze nu al zoo lang over had loopen tobben, eens aan een vertrouwd hart te kunnen uitzeggen . . . en was er op de heele wereld wel een hart zóó vertrouwd als dat van moeder?

Hortend en stootend, met graagte en met tegenzin tegelijk, vertelde Riek toen aan moeder van de yo-yo, den spaarpot, de das en de inzameling voor de zieke kinderen.

„Het valt me van je tegen, Riek," zei moeder op het eind, „ik had dat allemaal niet van je gedacht, maar

ik ben toch blij, dat je het nu maar hebt verteld. Foei kind, wat was je daar in een warnet van leugen en bedrog geraakt en dat allemaal om een stukje speelgoed, waar, zoals je zelf hebt ondervonden, na een paar dagen de aardigheid al af was.”

Riek voelde zich wel erg vernederd, nu moeder al dat slechte van haar wist, maar het gesprek had haar toch ook wel opgelucht.

Hoe had ze ook zoo dwaas kunnen doen en dat allemaal voor een yo-yo!

Toen Riek bij het naar bed gaan haar avondgebed deed begreep ze, dat het gebeurde van dien dag en van dien avond in het bijzonder, een eerste plaats in haar gebed behoorde te hebben en zoo beleed ze ook aan den Heere haar kwaad en bad ze Hem om vergiffenis in den Naam van Jezus . . . . maar na haar bidden daalde geen vrede en geen blijdschap in haar hart . . . . wat ze ook heelemaal niet had verwacht . . . . ze wist het zelf wel, ze had niet ècht gebeden . . . . in het diepst van haar ziel gevoelde ze zich meer verongelijkt en beschaamd dan schuldig . . . .

7. ARME LIESBETH

Op een Donderdagmorgen kwam de hoofdonderwijzer, de heer Driessen, de klasse binnen ; onder zijn linkerarm droeg hij de absentenlijst, in zijn rechterhand hield hij een brief. Dat „absenten-ophalen” was iets heel gewoons, iets van allen dag, daar letten de kinderen al niet eens meer op, maar die *brief*, dat was iets ongewoons, iets dat al heel gauw door verschillende kinderen was opgemerkt. En ja, hoor, er was ook iets bijzonders met dien brief. De klasse-onderwijzer gaf een wenk dat de pennen neergelegd moesten worden. In dien brief stond dus zeker iets, dat *zij* weten moesten ! Een paar jongens, die den vorigen middag katekwaad hadden uitgehaald, waren zelfs al een beetje bevreesd, dat het wel eens een brief van de politie kon zijn. Maar neen, dat was het toch gelukkig *niet*.

„Kinderen,” zoo begon de heer Driessen, voor hij den brief uit het omslag haalde, „kinderen, ik wil nog even terugkomen op de speelgoedinzameling, die we voor kort ook hier op school hebben gehouden. Nu al het gegevene op de plaats van bestemming is gebracht en de zieke kinderen jullie geschenkjes in gebruik genomen hebben, heeft mijn zuster, de directrice, een briefje aan jullie geschreven, dat ik graag eens even zal voorlezen.”

Toen nam de hoofdonderwijzer het briefje uit de enveloppe en hij las hardop :

Lieve kinderen,

„Wat hebt jullie onze patiëntjes verrast! Neen „maar, ik had nooit kunnen denken, dat jullie zóó- „veel zoudt afstaan! En dan allemaal zulk móóí „speelgoed: poppen en spoortreinen, tunnels, ser- „viesjes, spelletjes, ja zelfs een compleet poppen- „ledikant en twee mecanodoozen werden aan ons „huis bezorgd en dan nog die hooge stapel mooie „boeken, wat was dät een verrassing! Jullie moest „eens kunnen zien, hoe de zieke kinderen dáárvan „genieten! Hartelijk dank hoor, jongens en meisjes „en ook veel dank en veel vriendelijke groeten van „de patiëntjes.”

Zuster Driessen,
Directrice van het Kinderziekenhuis.

„Bij dezen brief voor jullie was ook nog een aparte brief voor mij ingesloten; dien lees ik jullie nu eens *niet* voor, maar ik wil er toch wel iets uit verklappen,” zoo vervolgde de hoofdonderwijzer, toen hij den brief, dien hij had voorgelezen, weer in het couvert had gedaan.

„In haar schrijven aan mij doet Zr. Driessen me het aardige voorstel jullie te vragen zèlf eens te komen zien hóé prettig de patiëntjes in het kinderziekenhuis met jullie geschenkjes spelen. Voorloopig kunnen elken Woensdag en elken Zaterdagmiddag vier jongens en meisjes worden toegelaten. Nu had ik ge-

dacht, Woensdags de jongens en Zaterdags de meisjes te laten gaan. Het eerst zijn er dus vier meisjes aan de beurt en wel al direct aanstaanden Zaterdag, overmorgen dus. Hier heb ik een doosje vol papiertjes. Op elk van die papiertjes staat een datum. Straks mogen jullie er allemaal een uittrekken. Op den datum, die op het lootje staat, kan je dan tusschen drie en vier uur het kinderziekenhuis bezoeken. Denk er om, de nummertjes goed bewaren, hoor, want dat is je bewijs van toegang!"

De heer Driessen haalde nu *twee* doosjes uit zijn zak, een doos met Woensdag-nummertjes, die bij de jongens en een doos met Zaterdag-nummertjes, die bij de meisjes rond ging.

Even was de rust in de klas verstoord en werd het een doorengeroep van: „Wanneer moet jij, zeg?" en „O, ik pas de volgende maand," en „O, wat gezellig, ik gelijk met jou, zeg."

Een tikje van de liniaal op den lessenaar riep het opgewonden troepje tot de orde en weldra was de heele klasse weer rustig aan het schrijven.

De hoofdonderwijzer was intusschen met de absentielijst en den brief naar de volgende klasse gegaan.

Riek had volgens haar buurmeisjes „reuze" geboft, ze zou den eersten Zaterdag al direct kunnen gaan, maar zelf gaf ze er niet zooveel om, ze ging net zoo lief later . . . of heelemaal niet. Ze had geen prettige herinneringen aan de speelgoedinzameling en ze was

er bovendien nog een mooi boek mee kwijtgeraakt. Achteraf had ze nog wel eens bedacht, dat ze beter die yo-yo had kunnen geven, die haar het leven een poos lang zoo zuur had gemaakt en die nu in moeders naaimandje lag te wachten, ja, waarop eigenlijk? Het zou ook nog best kunnen, dat moeder haar Zaterdag niet eens zou laten gaan, want moeder had niet graag, dat ze 's Zaterdagmiddags, den middag van het boodschappen doen, afspraken maakte.

Om twaalf uur, toen er door de schooljeugd nog een poosje werd nagepraat over de bezoeken aan het kinderziekenhuis, bleek, dat Riek gelijk zou moeten gaan met twee meisjes uit de hoogste en een uit de vijfde.

Het waren alle drie aardige kinderen, die erg blij waren met de uitnoodiging en daardoor als vanzelf Riek er ook weer een beetje warm voor maakten.

Natuurlijk vertelde ze het direct thuis en moeder vond het ook al erg aardig van die directrice.

„Het is leuk voor je,” zei moeder, „je hebt toch zelf ook nog wat gegeven, al was het niet veel; verbazend aardig om dan eens te zien hoeveel plezier die zieke schapen misschien nog hebben van iets dat anders wellicht in jaren niet uit de speelgoedkast was gekomen.”

Bezwaren, dat het op een Zaterdagmiddag viel, scheen moeder ditmaal niet te hebben. „De winkels zijn tot tien uur open,” zei ze, „dan moet het voor

dien eenen keer maar eens wat later worden met de boodschappen."

De klok van drie uur was dien Zaterdagmiddag nog niet koud, toen het eerste groepje schoolmeisjes voor het kinderziekenhuis op de stoep stond. Ze waren eerst al eens een paar maal om het gebouw, dat geheel vrij stond, heengelopen en hadden alle deuren bestudeerd. Waar zouden ze in moeten? Daar was op school niets van gezegd.

Een van de meisjes uit de hoogste vond het toen maar het beste om aan de hoofddeur te bellen; als ze niet terecht waren zouden ze dáár in elk geval dan wel hooren, waar ze wèl moesten wezen.

Even stonden ze, al gichelend, te aarzelen op het bordes voor de breede deur. Zouden ze nu aanbellen of niet? Tot ze zich bedachten, dat het toch eigenlijk niet te pas kwam om voor een *ziekenhuis* te staan lachen en de oudste van het groepje de stoute schoenen aantrok en aan de bel trok, die veel luider overging, dan ze hadden verwacht, wat de andere drie opnieuw een bijna niet te onderdrukken lachbui bezorgde.

De portier keek dan ook niet zoo heel vriendelijk, toen hij het viertal binnenliet en de meisjes den weg wees naar het kamertje van de directrice, die de kinderen zèlf wilde rondleiden.

In de stille, uiterst zindelijke gangen, waar een vreemde lucht hing, week alle lust tot lachen van de meisjes en

De bel die veel luider overging, dan ze verwacht hadden.

toen ze even later het kamertje van de directrice binnen gingen, waren ze alle vier heelemaal onder den indruk. Zuster Driessen was allervriendelijkst; het gelukte haar dan ook al gauw de meisjes wat op haar gemak te stellen. Nog een poosje praatten ze zoo heel genoeglijk met elkander over alles wat de schooljeugd voor de zieke kinderen had gedaan, waarna de rondgang, die zich beperken zou tot de zalen der niet-bedlegerige kinderen en die der chronische patiëntjes, begon.

Riek was de minst opmerkzame van de vier bezoekstertjes. Als die directrice nou maar niet *wist*, hoe weinig ze maar gegeven had, zoo dacht ze telkens en onder de veelvuldige bedankjes had ze zich bijna geen houding weten te geven. Was ze maar niet meegestaan, wat dééd ze hier eigenlijk, ze had hier niets te maken, ze had immers niets gegeven? Nu ja, dat eene boek, en dat was nog niet eens van harte geweest.

Zoo was Riek, al peinzend, meegeloopen en stond ze plotseling in een zonnige, witte zaal, waar een heel groepje herstellende kinderen aan het spelen was. Dat was inderdaad een aardig gezicht, vooral voor het meisje uit de vijfde, die haar vriendinnen aanstootte en naar een pop wees, waarmee een kleine dreumes met zóóveel plezier zat te spelen, dat hij niet de minste aandacht toonde voor het bezoek.

Die pop was van háár geweest. Wat aardig was het om daar nu zoo'n leuk klein kind mee te zien spelen!

Riek kon het genot van haar vriendinnetje niet heelemaal aanvoelen. Zoo'n pop, nu ja, daar speel je immers zelf niet meer mee, als je twaalf bent; dat was heel wat anders dan háár boeken, waar ze zoo op gesteld was en bovendien de kinderen van deze zaal hadden, zoo op het eerste gezicht althans, niets „zieks” of „zieligs”.

Nadat de directrice nog een en ander had verteld en toegelicht, gingen ze aan de overzijde van de gang naar een andere zaal, waar alles inderdaad ook heel anders was: daar geen vroolijke, spelende kleuters, maar langs de wanden van de zaal witte bedjes en in elk ledikantje een kind. Groote en kleine meisjes lagen op deze zaal, allemaal kinderen die, zooals de directrice vooruit had verteld, héél lang onder behandeling moesten blijven. Er waren er, die al jaren lang in andere inrichtingen waren verpleegd; er waren er, die zeker nog in geen jaren genezen zouden zijn en zelfs waren er, die wel nooit meer heelemaal gezond zouden kunnen worden.

In deze zaal smolt er voor het eerst wat van het ijs rondom Riek's hart. Er lagen ook een paar meisjes, die ongeveer zoo oud konden zijn als hun kleine Mien. Hoe vreeselijk, als zoo'n arm ziek kind je zusje was, dacht Riek, zoo'n kind, dat niet loopen en niet spelen kan, zoo'n kind, dat ver van vader en moeder maar liggen moet, alle dagen maar liggen, weken, maanden, misschien jaren achtereen!

Door haar peinzen was Riek ongemerkt wat van haar drie vriendinnen, die zacht met de directrice spraken, afgedwaald en merkte ze ineens, dat ze voor een bedje stond, waarin een meisje van ongeveer haar eigen leeftijd lag, een bleek, teer kind met twee lange zwarte vlechten, die over haar schouders heen op haar laken lagen, met twee lichtblauwe strikjes op het eind.

Het meisje knikte Riek vriendelijk toe, toen deze naar haar keek . . . en toen zag Riek een boek, h  r boek, op het voeteneind van het bed liggen.

„Ben je ook een van die schoolmeisjes, die ons zoo-veel hebben gegeven?” vroeg het meisje zacht.

Hierop kon Riek toch wel zonder bedenken „ja” zeggen en toch voelde ze, dat ze kleurde, onderwijl ze knikte.

„Het is zoo fijn, dat we hier nu ook zulke mooie boeken hebben,” zei het meisje toen weer.

„Ja,” antwoordde Riek, nog wat bedremmeld en even later: „Hoe heet je, ik heet Riek, Riek Elders.”

„Ik heet Liesbeth Dijks,” antwoordde het meisje ietwat verlegen.

Daar greep een van Rieks vriendinnen haar opeens bij den arm.

„Waar blijf je toch, we moeten weg.”

„Dag Liesbeth,” zei Riek toen.

„Dag Riek,” antwoordde het patiëntje.

Dien heelen verderen middag kon Riek maar niet

meer op dreef komen. Bij alles wat ze deed, of hoorde of zag, stond haar het beeld van Liesbeth Dijks voor oogen, het stille, bleeke kind met de zwarte vlechten, in het witte bed.

's Avonds was ze opvallend vriendelijk voor kleine Mien. Nooit te voren nog had ze het zoo als een voorrecht, als een zégen gezien, dat ze thuis allemaal gezond waren, dat ze elkander hadden binnen den veiligen kring van het eigen gezin en bij het naar bed gaan kon Riek echt uit haar hart den Heere danken voor het vele goede, dat Hij hun had geschonken en ze vergat ook niet te bidden voor de arme Liesbeth, die in haar witte bed in het kinderziekenhuis lag.

8. WAS DAT HET NU WEL?

Riek zat op haar eigen kamertje jaartallen te leeren, wat helaas niet erg vlotte. Het was boven feitelijk veel te koud om stil te zitten; moeder had dan ook al eenige malen gezegd, dat ze niet zoo lang in de kou moest blijven. Maar daar gaf ze niks om; ze ging tòch niet naar beneden. Ze zou ze lekker danken, ze deden toch niet anders dan haar uitlachen. Het was ook net zoo vervelend, en dat was nou allemaal nog om die nare blauwe das.

Vader had het niet zoo erg gevonden, die wilde best twee blauwe dassen hebben, maar móéder wilde met alle geweld, dat er één geruild zou worden. En het ergste was nog, dat ze tòch zélf naar het heerenmodemagazijn had moeten gaan en natuurlijk, dat had ze vooruit wel geweten, die das, die al zóó lang geleden gekocht was, kòn niet meer geruild worden. Ze had heusch goed genoeg haar woord gedaan in dien dassenwinkel, maar ze had er finaal voor gek gestaan en inplaats dat ze het thuis nou náár voor haar vonden, was móéder bóós op haar en lachten vader en Koos haar uit. Nou ja, vâder nam het heele geval nou eenmaal niet zoo zwaar op en Koos kon gemakkelijk praten, die hoefde geen vervelende boodschappen te doen, want dat dassenkraampje van de markt was tòch niet meer terug te vinden. Maar zij had er maar op uit gemoeten en moeder had gezegd,

dat ze het niet aardig van dien winkelier vond, dat hij de das niet meer wilde ruilen en dat hij bovendien niet goedkoop was, want dat soortgelijke dassen overal te kust en te keur voor hoogstens drie kwartjes te krijgen waren en moeder vond, dat het allemaal háár schuld was, omdat *zij* zoo maar op haar eigen houtje was gaan koopen en moeder bovendien nog bedrogen had met die yo-yo. Riek vond het allemaal echt valsch, nou ja, een beetje oneerlijk was het dan misschien wel geweest, maar om daar nou weken later nog zoo'n drukte over te maken! Het was toch in elk geval haar eigen geld geweest, dat ze had uitgegeven . . . . en . . . . en . . . . en ze had er nou toch heusch al narigheid genoeg voor gehad, als ze alleen nog maar eens dacht aan die inzameling voor het kinderziekenhuis.

Riek stond op. Ze was door en door koud. Ze sloeg haar armen over elkaar, om zóó haar vingers nog wat onder haar oksels te kunnen warmen, terwijl ze probeerde met dribbelpasjes wat door het kleine kamertje heen en weer te loopen. Even stond ze stil voor haar boekenplankje. Zestien dikke en elf dunne boekjes stonden er nog in, want één van de dikke bandjes had ze aan het kinderziekenhuis gegeven.

Wéér dat kinderziekenhuis, dat *wilde* tegenwoordig maar niet uit haar gedachten en dan *in* dat ziekenhuis een zaal met witte bedjes en in die zaal, in één van de bedjes: Liesbeth Dijks met de zwarte vlechten,

bleek en stil en háár boek, opengeslagen op de dekens.

Als Riek dat tafereeltje voor zich zag, en dat wàs den laatsten tijd nogal eens, werd er altijd iets week en teer in haar hart en was het haar, alsof Liesbeth's oogen haar beschuldigden en beschaamden. Ze zou dan op zoo'n oogenblik iets *goeds* willen doen, iets waarover Liesbeth blij zou kunnen zijn.

Hoe dankbaar was Liesbeth geweest voor dat ééne boek, dat ze alleen maar had mogen lézen en *zij* had voor zichzelf alleen nog zeven en twintig boeken over. Het boek, dat ze weggegeven had, was nog lang het mooiste niet. Als Liesbeth die andere óók eens lezen kon, die héél mooie, wat zou ze dan blij zijn! Riek herinnerde zich, dat moeder, toen ze indertijd eens met haar over het geven sprak, gezegd had, dat ze niet het minste, maar het béste met een blij hart moest kunnen afstaan, dat dát pas het èchte geven was. Ze had daar tóén niets van verstaan, maar nu begon ze er toch een heel klein beetje van te begrijpen.

Maar toch leek het Riek nog wel heel zwaar toe om afstand te moeten doen van haar mooie boeken. Maar waar maakte ze zich toch eigenlijk zoo druk over, dacht ze dan weer, dat móést toch niet? Niemand vroeg haar nu toch iets? De inzameling voor het kinderziekenhuis was immers al lang gesloten?

Neen, niemand vroeg iets van haar, alleen was het

Riek soms, alsof Liesbeth Dijks zachtkens „ja” knikte en daarmee zeggen wilde, dat de tijd om een écht offer te brengen *niet* voorbij was.

Een paar dagen later ging Riek de deur uit met haar drie mooiste boeken in een pakje in haar schooltasch. Ze hoopte maar, dat ze straks de directrice zou zien en dat ze dan nog even in de zaal zou mogen kijken, waar Liesbeth lag. Rieks hart popelde, toen ze weer op het bordes voor de breede deur stond en ze de bel, die, weer precies als den vorigen keer, luid klingelde, had overgetrokken.

Bijna op hetzelfde oogenblik werd ze opengedaan en keek de onvriendelijke portier vanuit de voorname hoogte van zijn mooie uniformjas op haar neer. Ze voelde zich erg verlegen worden onder de blikken van dien naren man. Zou hij haar herkennen? Haar misschien nóg kwalijk nemen, dat ze toen gelachen had? Maar ze lachte nu toch niet?

„En?” vroeg de portier, met iets gebiedends in zijn stem.

„Ik . . . ik . . . ik . . . had hier . . . hier een paar boeken,” stotterde Riek.

„Een paar boeken?”

„Ik dacht . . . ik . . . ik dacht . . . eh . . .”

„Ik denk dat je verkeerd bent,” zei de man toen.

„Het is hier toch het kinderziekenhuis?” antwoordde Riek.

„Dát is het hier,” zei de man nu weer.

„Nou, dan ben ik hier wèl terecht en dat zijn boeken voor de zieke kinderen om te lézen,” zei Riek toen dapper.

„O, is het dat, nou dan zal ik wel zorgen, dat ze op d'r bestemming komen.”

Riek had haar pakje onderwijl afgegeven.

Zonder groeten keerde ze zich om en daalde ze terneer-geslagen de bordestrappen weer af. Alle moeite moest ze doen om niet te gaan huilen.

Mál was ze geweest om zoo onderdanig tegen dien vent te doen. Ze had hem voor aap moeten laten staan en terug moeten gaan met haar pakje, of ze had afgemeten moeten zeggen, dat ze de directrice wenschte te spreken.

Het was nog maar de vraag of haar boeken wel ooit onder de oogen van de zieke kinderen zouden komen. Dáár had ze d'r mooie boeken toch niet voor afgestaan?

Riek schrok even bij de gedachte, dat ze ze nu voor-goed kwijt was, haar móóiste boeken. En wat had ze er voor teruggekregen? Niks! Ja, wèl wat, een snauw van dien onvriendelijken portier.

Eigenlijk zou ze moeten vragen, of váder d'r niet eens naar toe zou willen gaan en als hij de boeken dan nog niet aan de directrice gegeven had, kon vader ze weer mee terugbrengen. Mal kind dat ze was, om haar boeken maar zóó uit handen te geven. En

wat zou Koos haar uitlachen als hij er van hoorde.
't Stormde in Riek's hart.

Dicht bij huis werd ze pas weer wat rustiger en dacht ze dat die portier dät toch wel niet zou durven: het pakje achterhouden. En als haar boeken dan tòch bij de directrice terechtkwamen en dan door háár aan de kinderen ter lezing werden gegeven . . . en zeker ook wel eens op Liesbeth haar bed neergelegd zouden worden, ze tòch waren, waar ze móésten zijn, ook al had ze er zelf niet zooveel plezier van gehad.

Toen ze het verhaal thuis vertelde, dacht vader, dat de directrice haar misschien nog wel een bedankbriefje zou sturen, dan kon ze heelemaal gerust zijn . . . maar dat zou niet kùnnen, want hoe zou de directrice weten, dat *zij* de boeken had gegeven? Immers de portier had niet naar haar naam of adres gevraagd en bij de boeken had ze ook geen briefje of kaartje gedaan, waaruit was te zien, wèlk kind het pakje had gebracht.

Nog vele malen stond Riek in die dagen voor haar boekenkastje te kijken naar haar vier en twintig boeken, de dertien dikke en de elf dunne bandjes. Vier mooie dikkerds d'r uit, dat was een heele leegte. Ze vond zichzelf heelemaal niet aardig, als ze zoo dacht, maar wat kon ze er aan doen? Ze probeerde zich maar te troosten met de gedachte, dat ze tòch die laatste drie boeken heel anders gegeven had dan

het eerste. Dat eerste was geen echt offer geweest, dat wist ze zeker, maar haar laatste gift dan? Ja, ze dacht *die* wèl, want als ze er heelemaal niet om zou geven, dat ze haar boeken kwijt was, dān zou het géén echt offer geweest kunnen zijn, want moeder had zèlf gezegd, dien keer, dat bij een ècht offer óók hoorde: iets afstaan, *waar je zelf waarde aan hecht*.

9. VADERS JUBILEUM

Toch bleef Riek het jammer vinden, dat ze er wel nooit achter zou komen, wat er van haar boeken geworden was, of Liesbeth ze wel ooit lezen zou en om háár had ze ze toch feitelijk gegeven.

Ook had ze zich al heel wat keertjes afgevraagd, of Liesbeth nu ook nog wel eens aan háár zou denken. Kon ze maar eens iets voor Liesbeth doen! Maar hoe zou ze het patiëntje ooit bereiken, als daar achter de deur van het ziekenhuis altijd die nare portier als een booze hond op de loer lag om haar den pas af te snijden, als ze door wilde dringen tot het kamertje van de directrice?

In dienzelfden tijd was er thuis een feestje in het zicht: vader zou over enkele weken vijf en twintig jaar op de fabriek werkzaam zijn. Of er veel drukte van gemaakt zou worden, wist vader zelf ook niet te zeggen. Wel had de jonge directeur hem al eens zoo'n beetje gepolst met een: „En jij hebt er zoo langzamerhand ook al heel wat jaartjes opzitten, Elders.”

„Als ik het beleven mag, wordt het met den eersten Augustus vijf en twintig jaar, mijnheer,” had vader prompt geantwoord.

En daar was het voorloopig bij gebleven.

Vijf en twintig jaren, dat is een lange tijd, wel twee keer zoo lang als Riek haar heele leven.

Vader had er meermalen van verteld, hoe hij als loop-

jongentje begonnen was. Vader had indertijd graag willen leeren, hij zou dat ook best gekund hebben, want hij had een heel goed hoofd, maar grootmoeder, die weduwe was, zat er naar uit te zien, dat de kinderen zóó groot werden, dat ze wat méé konden verdienen voor het gezin. Nu was vader een van de jongsten en graag wilde grootmoeder hèm toestaan nog wat langer op school te blijven en dat was dan ook gebeurd, al had ze ook in dien tijd nog erg moeten tobben om rond te komen.

Toen vader wat ouder werd en dit beter leerde begrijpen, had hij zèlf al eens voorgesteld om maar van school af te komen en te gaan werken.

In het eerst had grootmoeder daar niet van willen weten. Die jongen, die zoo graag leeren wilde en zoo goed leeren kòn, mocht op school blijven; totdat vader zich eindelijk stilletjes in de grossierderij, waar hij nu magazijnmeester was, als loopjongen had verhuurd. Dat was me een opschudding geweest bij grootmoeder in huis: zoo'n eigenwijze jongen, om zich als loopjongen te gaan verhuren!

Vader had toen natuurlijk net gedaan, of dat heel gewoon was en of hij het heelemaal niet erg vond om van school af te komen, maar voor zichzelf had hij het een tijd lang verre van gemakkelijk gehad. Hij had er ook heusch wel erg tegenop gezien om zich aan de zaak, die per advertentie een loopjongen had gevraagd, te gaan aanmelden.

Z'n schoolkameraden en de onderwijzers hadden ook allemaal nogal niet raar opgekeken. Wat was die jongen nou toch begonnen! Maar vader zelf had gewéten, dat hij góéd handelde, dat de Heere dat offer van hem vroeg, omdat grootmoeder zijn verdiensten zoo heel erg noodig had.

En vader had ook later nooit spijt gehad van dien stap.

In het eerst had het nog wel eens geschenen, of hij zichzelf benadeeld had, want een paar jaar later was hij nòg loopjongen en toen waren verschillende van zijn vroegere schoolmakers op school al uitgeleerd en geplaatst op kantoren, waar ze „heertjes” konden zijn.

Maar spoedig daarna was vader bevorderd tot knecht en nog weer later had hij den ouden magazijnmeester, die met pensioen ging, „opgevolgd”.

„Ik heb het altijd best gehad,” zei vader wel eens, „een eerlijke vaste boterham voor mezelf en voor m'n gezin; wat zou ik, zoon van een arme weduwwrouw, nog meer wenschen?”

En dan vertelde vader, wat hij zoo hier en daar vroeger of later had gehoord, óók van zijn vroegere vrienden, die wèl hadden kunnen blijven leeren. Een enkele was inderdaad goed vooruitgekomen, maar er waren er ook, die nú heel dankbaar zouden zijn voor een klein baantje in het pakhuis, waar vader magazijnmeester was.

Riek had de geschiedenis van vaders leven al meermalen gehoord, maar den laatsten tijd had ze er toch iets geheel nieuws in ontdekt: vader had op zijn vijftiende jaar een offer gebracht, een echt offer.

Riek had wel eens gedacht, dat alleen van *meisjes* offers worden gevraagd. Ze kon zich bijna niet indenken, dat bij voorbeeld Kóós eens een echt offer zou moeten brengen. Het scheen haar toe, dat als Koos iets *wilde* geven of doen, hij eenvoudig wat gaf of wat deed en als hij het *niet* wilde, hij het ook heel gewoon *niet* doen zou. Dat Koos met zoo iets te *strijden* zou hebben, leek haar onmogelijk toe . . . . Maar *vader* had dan toch indertijd wèl een offer gebracht . . . .

Graag had ze er vader eens nader naar gevraagd, maar haar eerste probeeren in die richting wees hij af met een: „natuurlijk, kind, dat was heel wat voor een jongen van vijftien jaar, maar daar prâát je zoo niet over, als dat van je gevraagd wordt, vecht je het met jezelf uit en dan *doe* je het.”

Riek was voor zichzelf met „het offer” wel voortdurend bezig, maar er nog lang niet mee klaar, daarom was ze er direct bij, als ze in het leven van anderen iets meende op te merken, dat een beetje overeenkomst scheen te vertoonen, met wat er in haar eigen binnenste omging.

Naarmate de dag van vaders jubileum nader kwam, werd het den huisgenooten àl duidelijker, dat de eerste

Augustus voor hen zeker niet onopgemerkt zou voorbijgaan.

Moeder was al in 't vertrouwen genomen door een afgevaardigde van de werklieden en de boekhouder was naar vaders verlanglijstje komen informeeren namens het kantoorpersoneel. Ook de familie had overduidelijk laten blijken, dat ze iets voorbereidde en iets wáchtte op den eersten Augustus.

Moeder, wie de verjaardag van vader met de twee blauwe dassen en al het geharrewar van Koos en Riek nog versch in het geheugen lag, had heel bijtijds al eens met de kinderen, die nu allebei wel voor een gemeenschappelijk cadeau te vinden waren, gesproken. Ze zouden een klein kistje sigaren geven en Mien zou er ook wat aan betalen uit haar spaarpot, dan kwam het ook echt van „de kinderen”, van *alle* drie.

Snel naderde de feestdatum.

Koos en Riek, die met moeder in heel wat geheimenissen waren ingewijd, hielpen flink mee aan de noodige toebereidselen: het opknappen en versieren van het huis, boodschappen doen, moeder helpen met het maken van bowl en koffie-extract, enz. enz.

De dag zelf slaagde boven verwachting.

Allereerst was het heerlijk zomerweer: niet al te warm en toch vroolijk en zonnig. Moeder en vader werden 's morgens al tamelijk vroeg met een auto afgehaald om in de fabriek gehuldigd te worden. Later hoorden

Koos en Riek, dat de beide directeuren vader mooi hadden toegesproken en dat ze in het groengemaakte kantoor waren ontvangen en dat vader ook nog „een enveloppe met inhoud” had gekregen.

Om elf uur waren vader en moeder weer met de auto thuisgebracht, waarna het verder den heelen dag feest blééf.

Bijna al de dames en heeren van het kantoor waren komen feliciteeren, evenals de meeste werklui en de knechts, die onder vader werkten, tot zelfs ook het aardige loopjongetje met z'n schalksch gezicht. Op hèm had een van de aanwezigen zelfs nog een aardig toespraakje gehouden, dat met daverend handgeklap werd beantwoord.

„Zoo ben jij ook begonnen, Elders,” had de boekhouder lachend gezegd.

Het loopjongetje zelf had óók maar gelachen, niet goed wetend hoe zich onder die hulde te houden en onderwijl had hij gebloosd van belang.

Riek vond het wel een beetje zielig voor dien jongen, maar tegelijkertijd toch ook wel weer leuk en het groote stuk taart, dat ze hem op moeders aanwijzing aanbood, liet hij zich dan ook maar wat goed smaken.

Ook verschillende ooms en tantes, neven en nichten, benevens diverse kennissen kwamen op de receptie en 's avonds was er een feestje voor de naaste familie, wat weer een huis vol menschen gaf.

Dat was een heel werk.

Den heelen dag door werden er bloemen, vruchtenmanden, cadeaux, brieven en telegrammen bezorgd en in het avondblad van de plaatselijke courant stond een heel mooi stukje over vaders jubileum.

„Het is veel en veel te veel,” zei vader 's avonds, toen alle gasten vertrokken waren, „het is té erg, om van een eenvoudig man, die niet meer dan zijn plicht gedaan heeft, zóóveel drukte te maken.” En dat méénde vader.

Den volgenden dag waren Koos en Riek al vroeg bij de hand, ofschoon ze den avond te voren heel laat naar bed waren gegaan. Ze hadden moeder namelijk beloofd elken morgen, voor schooltijd, samen de bloemen, die vader bij zijn jubileum gekregen had, te verzorgen. Dat was een heel werk, want er waren niet minder dan elf grootere en kleinere bloemstukken en daarenboven nog wel twintig vazen met losse bloemen.

Den eersten dag ging alles best met dat verzorgen van de bloemen, al was er dan ook heel wat meer aan te doen dan de kinderen zich hadden voorgesteld, maar vader en moeder spraken toch met elkander af, dat ze er wat anders op zouden verzinnen.

Onder het middageten begon moeder er over: „Het was wel verbazend aardig van al die menschen om ons zoo te bedenken,” zei ze, „maar ons huis is veel te klein voor zóóveel bloemen. Het is zonde van al die prachtige manden en bouquetten; verzin jullie eens

mee, of je geen menschen weet, die we misschien een genoegten zouden doen met wat *wij* op het oogenblik óver hebben."

Even kwam er iets spijtig op in Riek, en Koos vond het eigenlijk ook wel een beetje jammer, maar ze moesten vader en moeder toch wel gelijk geven: ze wisten geen raad met al de bloemen . . . . en dat verzorgen zou op den duur toch ook niet meevallen, dat hadden ze dien morgen wel gemerkt . . . . en dan, als de bloemen gingen dorren en ze moesten mand voor mand en vaas voor vaas secuur nakijken . . . .

En zoo kwamen na nog wat over en weer praten Koos en Riek al heel gauw in vuur voor het idee van vader en moeder, vooral als *zij* de bloemen weg mochten gaan brengen.

Nu was de groote vraag nog maar, *wie* begiftigd moesten worden. Het plan op zichzelf was prachtig, maar het vinden van goede tehuizen voor de overvullige bloemenkinderen was nog niet zoo gemakkelijk.

De adressen, die genoemd werden, schenen bij nader overdenken toch minder geschikt, tot Koos een reuze-inval had: „Laten we ze naar een inrichting sturen," zei hij, „bijvoorbeeld naar dat kinderziekenhuis, waar Riek laatst op bezoek is geweest."

Vader en moeder vonden het plan van Koos opperbest, alleen leek het hun wel aardig, dan ook een paar stukken naar het Oudeliengesticht te brengen.

Het was het best er dan maar zoo spoedig mogelijk op uit te gaan, dan kon alles nog in orde zijn voor het donker werd.

Het leek vader en moeder het aardigst, als Koos en Riek de bloemen zelf brachten. Natuurlijk vonden ze dat fijn . . . . alleen dacht Riek nog even aan dien trotschen portier . . . . maar nu was Koos er bij, nu zou hij misschien wel niet zoo brutaal durven zijn, dacht ze.

Zoo togen ze, direct na het eten, op weg; Riek hoefde niet eerst te helpen met vatenwasschen dien dag.

Om maar goed wat tegelijk te kunnen dragen, zouden ze den trekwagen meenemen. In een boodschappenmand legde moeder voorzichtig een paar bossen mooie rozen; een klein bloemstukje kon Koos, die ook de kar voor zijn rekening nam, er dan nog wel bij dragen en Riek kreeg een opgetuigde bloemenmand voor haar rekening.

Het eerst zouden ze naar het Oudeliiedengesticht gaan, dat maar een paar minuten van hun woning lag. Riek vond dien eersten tocht ook al welleuk, maar zoo heel veel verwachting had ze er toch niet van; wat had je nou te beleven bij oude menschen! Veel meer trok haar het kinderziekenhuis, waar ze nu weer zoo ongedacht mee in aanraking zou komen, het kinderziekenhuis, waar Liesbeth lag.

Maar wat viel dat bezoek bij de oudjes mee!

Het begon al bij de deur. Een alleraardigst oud baasje

„Maar kinders, d'r is hier niemand jarig.”

deed hun open. Toen hij de kinderen met de bloemen zag, sloeg hij verbaasd zijn handen in elkaar. „Maar kinders, maar kinders,” zei hij, „d'r is hier niemand jarig vandaag, hoor.”

Ze mochten direct binnenkomen en aan den vader en de moeder van het huis vertellen, wat ze kwamen doen. Toen werden ze in de conversatiezaal gelaten en mochten ze zelf meehelpen om een plaatsje voor de bloemen te zoeken. Een vriendelijk mannetje, dat vertelde dat hij wel meer dan veertig jaren zelf in bloemen had gedaan, begon direct een gezellig praatje met ze en een aardige oude vrouw liet ze snoepen uit een zakje suikertjes, dat ze uit haar naaidoos haalde.

Wat wèrden ze bedankt die twee en toen ze al weer een heel eind verder de straat in waren, zagen ze, bij het achterom kijken, dat nog steeds een gordijn voor een der ramen van het Oudeliedengesticht wat weggeschoven was en een lachend gezicht hen aller-vriendelijkst toeknikte.

Neen, hoeveel verwachting ze ook hadden gehad van hun bezoek aan het kinderziekenhuis, een aardiger ontvangst dan bij de oude menschjes kon ze zeker niet te beurt vallen, zoo dacht Riek onderweg.

„Wat vreemd dat die oude menschen allemaal vader en moeder zeggen tegen den directeur en zijn vrouw,” zei Riek ineens tot haar broer.

„Dat vind ik nou juist leuk,” antwoordde Koos.

„Nou ja, leuk is het wel,” vond Riek, „maar ik vind het toch ook gek.”

„Net weer iets van meisjes, die vinden alles gek,” zei Koos met een heel wijs gezicht.

„En jongens zijn soms net zulke ouwe opa-tjes,” kon Riek toen weer niet nalaten te zeggen.

Gelukkig waren ze vlak bij het kinderziekenhuis, anders hadden ze op hun mooien tocht nog ruzie gekregen, zoals gewoonlijk eigenlijk om niets.

Juist toen ze, de armen vol bloemen, het bordes waren opgeklommen en er over dachten hóé ze, bepakt als ze waren, bellen moesten, ging de deur open en kwamen er twee zusters uit het ziekenhuis.

„Moeten jullie hier zijn, wil ik de deur open laten?” vroeg een van hen en de andere zei vriendelijk:

„O, wat een prachtige bloemen, en wat veel, hoe hebt jullie die allemaal kunnen dragen, heb je er ver mee geloopt?”

Koos kon nog net even iets zeggen van den trekwagen, die onder aan de bordestrap stond, toen kwamen er nóg een paar zusters aangeloopt. De vervelende portier scheen er niet te zijn.

„En is dat allemaal voor de patiëntjes?” vroeg een aardige, al wat oudere zuster, „maar kinderen, hoe kom je er bij, al dat moois hier te brengen?”

„Het is van vaders jubileum,” vertelde Koos en natuurlijk wilden de zusters toen van dat jubileum nog veel meer weten.

„Het is jammer, dat de directrice er vanavond niet is, wat zal ze morgen opkijken,” zei de oude zuster, toen Koos en Riek eindelijk uitverteld waren.

„Is de directrice er niet, nu vanavond?” vroeg Riek nog eens ten overvloede.

„Nee,” zei de zuster, „dat is wel jammer, maar we zullen haar alles wel vertellen, hoor en zeg nu eens eerst hoe jullie heet en waar je woont, anders weten we niet eens *wie* er zoo aan ons gedacht hebben en zal jullie vooral ook vader en moeder hartelijk bedanken?”

Ja, dat zouden ze wel doen. Wat waren die zusters allemaal aardig . . . . maar toch was Riek teleurgesteld.

„Ik had zoo graag iets van Liesbeth gehoord,” zei ze later tegen Koos.

„Waarom heb je dan niet aan die zusters naar haar gevraagd?” zei deze, „ze waren aardig genoeg, dat had je best kunnen doen.”

„Ik durfde niet,” antwoordde Riek kleintjes.

„D'r is ook nogal veel aan te durven,” zei Koos toen weer en Riek voelde, dat hij haar erg flauw vond. Trouwens, dat vond ze zichzelf achteraf ook. Waarom had ze feitelijk niet gedurfd . . . . de vraag naar Liesbeth had toch op haar tong gebrand . . . . ja, waarom niet . . . . Ze wist het zelf niet.

10. GEVEN

Vóór den volgenden avond was er thuis al een bedankbriefje van de directrice.

„Het was ook zóó'n aardig mensch," zei Riek tegen vader en moeder en Koos; een beetje trotsch, dat zij de directrice kende, van dien keer toen ze met de schoolmeisjes het huis had mogen bezichtigen.

„De zusters van gisteravond waren anders ook erg aardig," antwoordde Koos.

„O, maar de directrice, die is nóg aardiger; als zij er geweest was, gisteren, dan had ik best naar Liesbeth durven vragen."

„Jij dürft wat," zei Koos ongeloovig.

„Meer dan jij," antwoordde Riek wel wat vinnig.

Voor niets had ze willen weten tegenover Koos hoe laf ze zichzelf vond. Nu had ze zoo'n mooie gelegenheid gehad om iets van Liesbeth te weten te komen en die mooie kans had ze . . . . ongebruikt voorbij laten gaan.

Dat was toch wel echt jammer. Het bedierf eigenlijk dat heele mooie gevoel, dat ze den vorigen avond had gehad. Nooit had ze geweten, dat geven zóó iets heerlijks kon zijn. Altijd had ze gedacht dat met geven vanzelf verbonden was: iets afstaan, iets kwijtraken. Nu wist ze, dat geven ook beteekenen kan: blijde, dankbare gezichten om je heen zien en jezelf gelukkig voelen. Nu begréép ze, dat geven inderdaad zaliger

is dan te ontvangen, het èchte geven dan . . . . maar dat echte geven had ze nog niet vaak gedaan in haar leven. Alleen gisteravond . . . . en dat waren nog de bloemen van vâder geweest.

Riek schaamde zich wel erg als ze er aan dacht hoe zij altijd gegeven had: met tegenzin, zonder blijdschap, zonder hârt.

Even flitste de gedachte door haar hoofd, of dat èchte geven, waar ze nu iets van begon te verstaan, misschien dat *offeren* was, dat moeder bedoelde.

Als ze nu maar iets naders van Liesbeth wist, misschien kon ze aan dat arme zieke kind dan nog wat goedmaken . . . .

Door haar praten over de vriendelijkheid van de directrice en het hartelijke briefje, dat beneden op den schoorsteenmantel lag, begon een plannetje, dat Riek eerst heel diep in haar hart had opgeborgen, àl vaster vormen aan te nemen.

Als ze het eens deed, ècht deed?

Zoo zelf vrâgen, dat was moeilijk, dat had ze niet gedurfd, maar als ze nu eens schrééf, een klein beleefd briefje . . . . aan die aardige directrice?

Eenige dagen liep Riek met haar plan rond. Het kon toch heusch best, vond ze ten laatste en toen ze moeder eindelijk om raad vroeg, zei die ook dat het wel mocht, dat de directrice er wel niet boos om zou zijn.

En zoo schreef Riek dan op een avond het volgende briefje:

Lieve Directrice,

U kent mij wel, ik ben het meisje dat de vorige week met haar broer bloemen bracht voor de kinderen. Ik was ook al eens eerder in het kinderziekenhuis, gelukkig niet omdat ik ziek was, maar om het speelgoed te bekijken dat de schoolkinderen gegeven hadden. Mag ik u eens vragen hoe het met Liesbeth Dijks gaat? Ik heb haar één keer gezien en denk nog zoo dikwijls aan haar. U bent toch niet boos dat ik u een briefje geschreven heb?

Riek Elders.

Een dag later had ze al antwoord, en wät een antwoord! Het luidde:

Beste Riek,

Maar kindje, hoe zou ik boos op je zijn? Ik vind het juist aardig van je, dat je zoo aan onze patiëntjes denkt! Liesbeth Dijks is nog steeds in onze Inrichting, ze zal hier ook voorloopig nog wel moeten blijven. Liesbeth krijgt heel weinig bezoek, want ze heeft alleen nog maar een grootmoeder, die haar in de week niet bezoeken kan. Zou je geen lust hebben haar zoo nu en dan eens op te zoeken, op een Woensdagmiddag bij voorbeeld, als je geen school hebt? Liesbeth zal dat wel heel prettig vinden.

Met vriendelijke groetjes,
Zuster Driessen,
Directrice.

Wat wàs Riek blij, dat ze de stoute schoenen maar had aangetrokken en Zuster Driessen geschreven had. Het was Vrijdag toen ze het antwoord ontving. Nog vijf nachtjes slapen, zoo rekende ze uit, dan was het Woensdag en dan, natuurlijk, dan ging ze naar Liesbeth.

Riek kon zich maar niet begrijpen, hoe vier dagen zóó lang konden duren, terwijl bij voorbeeld vier vacantedagen in een òmmezentje omvlogen. Maar eindelijk was het dan toch Woensdagmiddag. Precies halfdrie, de aanvang van het bezoekuur, stond ze voor de haar nu al aardig bekende breede deur. Een heel klein beetje angst had ze nog wel voor den portier, maar het zou toch al heel raar moeten loopen, als hij haar niet binnen zou laten. Ze zou gewoon zeggen, dat ze de directrice spreken moest. Doch dat was gelukkig niet noodig, want de portier was in geen velden of wegen te zien en de jonge man, die haar open deed, liet haar op haar mededeeling, dat ze een patiëntje kwam bezoeken, direct door.

Zoo stond ze dan in de gang, maar wat nu? Ze wist echt niet meer hoe ze bij de zaal moest komen, waar Liesbeth lag. Een zuster, die door de gang liep en haar aarzeling zag, vroeg haar, waar ze wezen moest. „De trap op en dan rechtsaf, zaal drie,” zoo lichtte de zuster haar in.

Weldra stond ze nu, met een heftig kloppend hart, voor het bed van Liesbeth.

„Wat aardig dat je gekomen bent,” zei het patiëntje.

„Ken je me nog?” vroeg Riek.

„O, ja, ik zou je niet meer kennen, ik heb dikwijls aan je gedacht.”

„Ik heb aan jou ook vaak gedacht,” bekende Riek.

„Ja?” antwoordde Liesbeth, blij verrast.

Riek vond het erg vervelend van zichzelf, maar ze wist werkelijk ineens niets meer te zeggen.

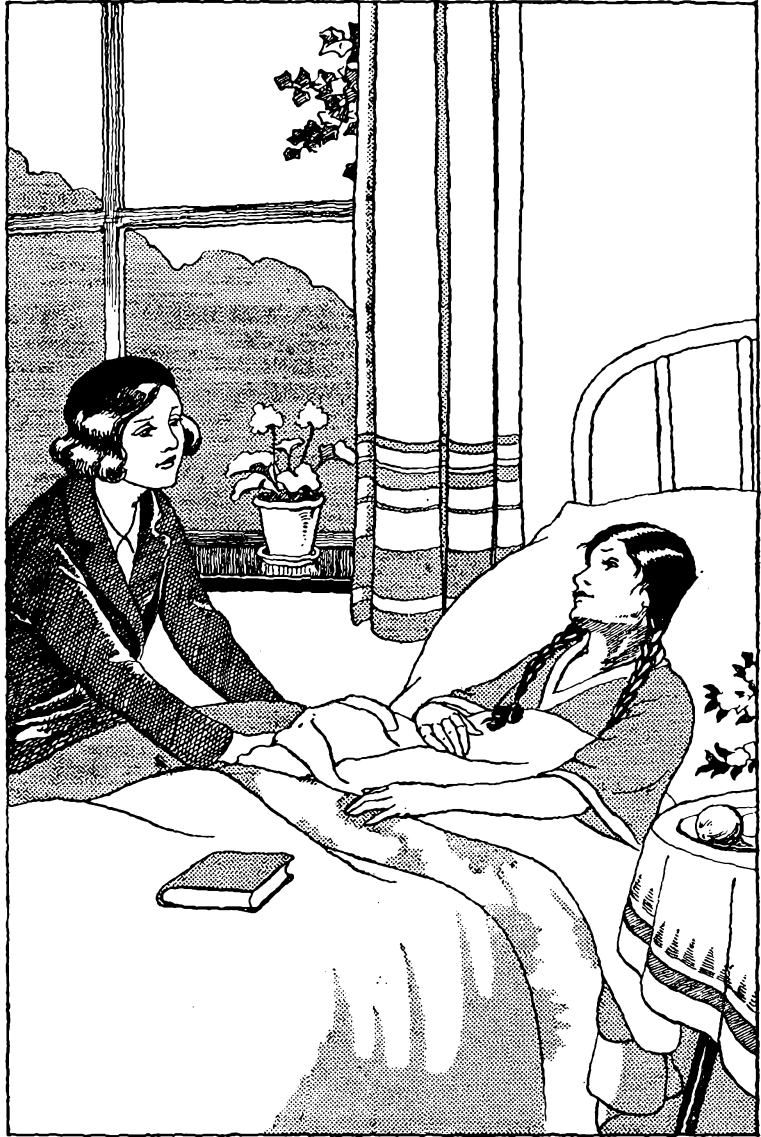
Liesbeth zei ook een heelen tijd achter elkaar niets.

„Ik heb er dikwijls om gebeden, of jij nog eens terug mocht komen,” zei ze eindelijk zacht.

Tóén kon *Riek* alleen maar „Ja?” antwoorden met iets van verwondering en ontroering in haar stem.

Het bezoekuurtje was spoedig voorbij en zoo heel veel hadden ze samen niet eens gepraat, ze kenden elkaar nog zoo weinig en Liesbeth scheen niet zoo spraakzaam te wezen, terwijl Riek bij vreemden altijd in het eerst wat verlegen was.

Het laatst wat de meisjes tegen elkaar zeiden was precies hetzelfde als dien eersten keer; niets anders dan „Dag Liesbeth” en „Dag Riek” en toch hadden zij allebei het gevoel, dat er iets nieuws in hun leven gekomen was. Den volgenden Woensdag durfde Riek niet alwéér naar het ziekenhuis te gaan, de directrice had in het briefje immers niet gesproken van „iedere week,” maar van „zoo nu en dan.” Ook moeder vond het beter eerst maar weer een weekje over te slaan, anders vreesde ze, dat het een verplichting zou worden, die misschien voor geen van beiden prettig zou wezen

Het bezoektje was spoedig voorbij.

op den duur, maar de week dáárop stond Riek weer om halfdrie op het bordes voor de breede deur.

Liesbeth was o zoo blij, dat ze er weer was. Het praten ging nu ook al veel beter, ze begonnen elkander zoo langzamerhand een beetje te kennen. Riek vertelde honderduit van school en Liesbeth praatte over haar grootmoeder, die haar 's Zondags altijd kwam bezoeken. In de week kon ze nooit, want dan moest ze uit werken.

„Uit werken?” vroeg Riek verwonderd, „je gróótmoeder? Maar een grootmoeder is toch altijd erg oud?”

„Mijn grootmoeder is nog niet zoo erg oud,” zei Liesbeth toen. „Vijftig jaar pas en ze is nog heel flink.”

„Ik vind vijftig jaar wèl oud,” zei Riek.

„Wel oud, maar nog niet èrg oud,” vond Liesbeth, „erg oud is tachtig jaar of honderd jaar.”

„Honderd jaar wordt bijna geen één mensch,” wierp Riek tegen.

„Nu niet meer, maar vroeger wel,” zei Liesbeth toen. Riek dacht bij „vroeger” aan den tijd toen vader jong was, den tijd toen hij zich als loopjongen verhuurde bij de grossierderij.

„Mijn grootmoeder is anders ook maar zeventig jaar geworden,” zei Riek nog, „en mijn andere grootmoeder maar zes en veertig, die heb ik nooit gekend en mijn eene grootvader zestig en mijn andere . . . .”

„O, maar dat bedoel ik ook niet met vroeger,” viel Liesbeth haar in de rede, „ik bedoel héél lang geleden, den tijd van Mozes en Abraham en nóg vroeger.”

„O,” zei Riek nu, en ze begreep ineens dat Liesbeth, die den heelen dag niet anders te doen had dan stil te liggen, veel dacht, óók aan dingen waar *zij* nu niet zoo heel veel aandacht aan besteedde. Ze had daar ook al eerder iets van gemerkt.

Om zekerheid te hebben aangaande haar vermoedens, vroeg ze nog: „Wat doe jij nou zoo'n heelen dag, Liesbeth?”

„Wat ik doe? Ja, eigenlijk niets, stil liggen en wel eens wat lezen . . . en ik denk ook veel.”

„Hèb je dan altijd wat om over te denken?”

„O, zooveel . . . en ik denk ook veel aan den Heere Jezus en aan den hemel, waar niemand ziek is en waar heelemaal geen tranen zijn.”

Het was moeilijk voor Riek om haar vriendinnetje te volgen; aan zúlke dingen dacht zij zelf maar heel weinig, maar ze vond het voor Liesbeth toch wel prettig, dat ze zoo veel denken kon, dan verveelde ze zich niet zoo. Wat zou *zij* het vreeselijk vinden als ze eens dag in dag uit in een ziekenhuis liggen moest en maar ééns in de week bezoek kreeg.

„Ik kom gauw weer bij je, hoor Liesbeth,” zei ze, toen ze dien middag afscheid nam.

„Volgende week al weer, of moet ik veertien dagen wachten?” vroeg Liesbeth.

„Ik weet niet, of ik volgende week al weer mag,” zei Riek toen.

„Mag?” vroeg Liesbeth, „jij moest niet voor je ouders

mogen, maar voor de directrice mag het zéker en ik vind het natuurlijk heerlijk als je komt."

„Nou, als je dat zeker weet, dan zal m'n moeder het ook wel goed vinden," dacht Riek. „Dan kom ik volgende week weer terug, hoor, dag Liesbeth."

„Dag Riek."

„Moet je nou al wéér naar dat zieke kind?" vroeg Koos de week daarop, toen Riek direct na het eten zenuwachtig gehaast aan haar huiswerk begon.

„Nou, en wat zou dat?" antwoordde ze, „daar heb jij toch geen last van?"

„Dat zou er nog bij moeten komen, dat *ik* daar last van had; maar ik zou er geen idee in hebben, om daar al mijn vrije Woensdagmiddagen aan te geven."

„Omdat jij een jöngen bent, natuurlijk."

„Hartelijkheid is maar alles!"

„Nou, je begint toch zelf?"

„Ik zei alleen maar, dat ik er geen zin in zou hebben om al m'n vrije middagen aan een ziek kind te geven."

„En als *ik* daar nou wèl zin in heb?"

„Dan *doe* je dat, vanzelf."

„Natuurlijk, dat *dóe* ik ook."

Geven, geven, weer nèt iets van Koos. Natúúrlijk ging ze elken Woensdagmiddag naar Liesbeth; maar dat had toch niets te maken met géven?

11. NAAR HUIS

Riek werd zoo langzamerhand een vast klantje op het Woensdagsche bezoeker van het kinderziekenhuis: de stugge portier werd al minder onvriendelijk, heel veel zusters kenden haar na een poosje bij haar naam en de kleine patiëntjes van zaal drie vonden allemaal, dat het vriendinnetje van Liesbeth Dijks toch ook een beetje voor hèn kwam.

Zoo nu en dan bracht Riek ook wel eens wat mee: opgespaarde plaatjes voor de kleinsten van de zaal, of een ruikertje bloemen uit hun eigen tuin, dat de zuster dan altijd stipt op de groote middentafel zette, zoodat het vanuit elk bedje was te zien; soms ook had ze een appel of een peer bij zich, door moeder haar voor Liesbeth meegegeven of wel een stukje chocola, dat ze zèlf gekregen had in zoo'n week, en voor haar zieke vriendin had bewaard. De meeste boeken van haar plankje hadden ook al de rondte gedaan op zaal drie.

In den loop van den tijd was dat allemaal zoo als vanzelf gekomen; het was dan ook al meer dan een jaar nu, dat ze Liesbeth week aan week bezocht.

Soms dacht Riek er wel eens over, zèlf later verpleegster te worden; het leek haar zulk erg mooi werk toe, om te mogen zorgen voor zieke en hulpbehoevende kinderen, zooals ze er in dat jaar nu al zooveel had leeren kennen. Thuis had ze er zich al eens een

paar keeren over uitgelaten, maar dan lachte moeder maar eens en zei: „Och kind, dat duurt nog lang; daar zullen we later nog wel eens over praten, hoor.”

Tot op een middag Liesbeth groot nieuws had.

„Ik ga naar huis,” zei ze, toen Riek nog maar net bij haar bed zat.

„Naar huis??” vroeg Riek direct, erg verwonderd, „word je dan beter??”

„Och neen,” antwoordde Liesbeth op haar eigen zachte, rustige manier van praten, „beter zal ik wel nooit worden, maar ik ga tóch naar huis.”

„Maar als je niet beter werd zouden ze je hier toch niet laten gâân?” protesteerde Riek.

„O, ja, hoor, als m'n grootmoe me toch thuis wil hebben!”

„O, is het dât, ja . . . . maar hoe kan dat nou, je hebt eerst altijd verteld, dat je grootmoeder de heele week uit werken gaat, dan kan ze je toch niet thuis hebben, dan is er toch niemand om je op te passen en voor je te zorgen?”

„Grootmoe heeft een ander huis gehuurd,” legde Liesbeth uit, „ze gaat kostgangers houden, dan hoeft ze niet meer uit werken te gaan en dan mag *ik* thuis komen.”

„Je vindt het zeker wel echt, hè?”

„Ik vind het wel fijn, ja . . . . als grootmoe het nu maar niet te druk krijgt op den duur.”

„Je grootmoeder wil het toch zèlf?”

„Ja, ze wil het zelf.”

Toen zeiden ze beiden even niets.

Riek merkte, dat Liesbeth over iets nadacht, maar wat dat iets was, durfde ze niet te vragen. Misschien nog over den last, dien ze straks aan haar grootmoeder zou bezorgen? Zoo'n lieve Liesbeth toch, die dacht in al haar narigheid nog het eerst en het meest aan anderen.

Maar Riek dacht onderwijl zèlf óók. Den laatsten tijd had ze zoo hier en daar nog wel eens wat gehoord over zieke menschen, juist in verband met Liesbeth, van wie ze aan een ieder die er maar naar hooren wilde, vertelde. Zoo had ze ook eens afgeluisterd dat een oude nicht aan haar moeder vertelde, hoe het soms voorkwam, dat juist héél zieke menschen, menschen die niet beter kunnen worden, uit het ziekenhuis naar hun eigen woning worden teruggebracht . . . . om den allerlaatsten tijd van hun leven „thuis” te kunnen zijn.

Een lichte huiver voer door Riek, toen de gedachte door haar brein flitste, dat het zóó met Liesbeth wel eens gesteld kon wezen.

Beter werd Liesbeth niet . . . . Liesbeth zei dat zelf en ja, dat ze daar eerder niet over had nagedacht: Liesbeth was nú veel zwakker, veel kleurlooser nog, veel téérder dan het vorige jaar.

O, als Liesbeth eens . . . .

Nooit had Riek geweten, dat ze zóóveel van haar

zieke vriendinnetje hield en toen Liesbeth bijna op hetzelfde oogenblik vroeg: „Waar denk je zoo aan?” kon ze echt niet helpen, dat er een paar tranen over haar wangen rolden en dat ze iets diks in haar keel voelde, dat ze tevergeefs probeerde weg te slikken. „O niks,” jokte ze. Als Liesbeth die vervelende waterlanders nou maar niet had gezien!

„Je dacht wèl ergens aan,” antwoordde Liesbeth.

„Nou ja, ik dacht dat *jij* ergens aan dacht,” zei Riek toen weer.

Liesbeth zei daar niets meer op, ze glimlachte alleen maar even.

Zoo deed Liesbeth wel meer. Riek vond dat altijd erg benauwend; het was dan net, alsof Liesbeth door haar heen kon kijken en zien kon, wat *zij* dacht. Als Liesbeth *nu* haar werkelijke gedachten maar niet had doorgrond! Die Liesbeth kon soms ook zoo angstig wijs zijn!

„Zeg Riek,” begon Liesbeth even later weer.

„Ja?”

„Zeg, als ik nu thuis ben, bij grootmoe, kom je me dan ook weer heel dikwijls opzoeken?”

„Als je grootmoe het goed vindt, natúúrlijk.”

„Héél dikwijls?”

„Zoo vaak als je maar wilt.”

Daar was weer even die glimlach van Liesbeth.

„O neen, zóó vaak hoeft niet,” zei ze. „Dàt mag ik niet van je vragen, jij bent gezond en flink, voor jou

is er zooveel ánders te doen in de wereld dan aan mijn bed te zitten; doe maar zooals je altijd gedaan hebt, kom maar eens in de week een uurtje bij me praten . . . of misschien een enkel keertje ook nog eens even op een anderen dag . . .”

„Je doet net alsof je denkt dat ik het náár vind om bij je te komen,” antwoordde Riek, een beetje teleurgesteld. Ze hād het toch nooit naar gevonden, hoe kon Liesbeth dan zoo iets veronderstellen!

„Dat denk ik heelemaal niet, je begrijpt me niet. Het is juist omdat ik het zoo erg lief van je vind, dat je me nooit vergeet, en dan denk ik er wel eens aan, dat je tòch al zooveel voor mij doet en dat ik nooit eens iets voor jóú kan doen.”

„Maar Liesbeth, hoe kom je daar nu bij, ik kom toch óók bij je omdat ik het zèlf leuk vind!”

En Riek begreep later niet, waarom ze op dat oogenblik tegen Liesbeth zelf niet had durven zeggen, dat Liesbeth wèl wat voor haar deed, dat Liesbeth véél voor haar deed. Want was het niet door Liesbeth's geduldig en berustend lijden, door Liesbeth's zachtheid, door Liesbeth's gelóóf, dat ze al zooveel veranderd was, in dat eene jaar, dat ze nu vriendinnetje met het zieke meisje was?

12. BIJ GROOTMOE

Nog geen week later lag Liesbeth „thuis” in het wel zindelijke, maar kleine huiskamertje van haar grootmoeder. Hier maakte Riek ook voor het eerst met die grootmoeder kennis. De allereerste ontmoeting viel haar niet zoo erg mee. Liesbeth had haar zoo van week tot week heel wat van haar grootmoeder verteld en zoo had Riek zich als vanzelf een voorstelling van haar gemaakt . . . . en de echte grootmoeder van Liesbeth leek op die fantasie-grootmoeder heelemaal niet. De fantasie-grootmoeder was klein, wat goedig-dik, heel zacht en heel vriendelijk. Voorts had ze een beetje ingevallen mond, grijs haar en droeg ze een bril. De echte grootmoeder was lang en mager, eerder stug dan vriendelijk en, zooals Liesbeth al eerder had gezegd, heelemaal nog niet zoo oud. Van het aardige oude

De echte grootmoeder was lang . . . .

vrouwke uit Riek's droomen had ze letterlijk niets en Riek had wel eenige wéken noodig om aan de echte grootmoeder van Liesbeth een beetje te wennen.

Die grove werkhanden zagen er zoo heel anders uit dan de handen van het aardige gedroomde opoetje . . . . maar wat konden ze Liesbeth voorzichtig en teer aanvatten als ze wat op moest rijzen om te drinken, of niet gemakkelijk lag en met omkeeren wat gesteund moest worden.

De stem van Liesbeth's grootmoeder had niets zachts of liefs . . . . maar wat een eigenaardige klank lag er in als ze met Liesbeth sprak!

Tegen Riek was ze voor haar doen nogal vriendelijk, maar toch had Riek zich ook hiervan heel iets anders voorgesteld. Liesbeth's grootmoeder deed net alsof ze een vreemde was en dat wás ze toch niet? Ze kon het soms echt jammer vinden, dat Liesbeth niet meer in het ziekenhuis lag, de bezoekuurtjes dáár waren heel wat prettiger dan de visites bij Liesbeth thuis. Je kon heelemaal niet meer vrij-uit praten met altijd die grootmoeder d'r bij. Soms wist Riek echt niet wat ze zeggen moest en zat ze wel bijna een half uur als stommetje bij Liesbeth's bed, want het naarste was nog, dat Liesbeth dan óók niets zei en de grootmoeder deed alsof zij, Riek, lucht was.

Riek dacht wel eens, dat Liesbeth niet zooveel meer om haar gaf sinds ze thuis was . . . . en haar grootmoeder heelemaal voor zich had. In het ziekenhuis

was dat zoo heel anders geweest, daar moest Liesbeth zich wel heel vaak eenzaam hebben gevoeld, daar had ze zich als vanzelf aan haar vriendin gehecht . . . . maar nu ze thuis was, bij grootmoeder, moest zij, Riek, het veld ruimen.

Ja, Riek wist het zelf wel, ze was jaloersch.

En zoo gebeurde het, dat ze al een paar malen alleen naar Liesbeth was gegaan, omdat het gewóonte was geworden en ze eigenlijk niet dūrfde wegblijven.

Juist in dien tijd kwam vader op een middag thuis met twee kaarten voor een feestavond van de Personeelvereeniging. Een van de kantoorbedienden was plotseling verhinderd. De toegangskaarten voor hem en zijn vrouw had hij toen aan Elders gegeven, wellicht dat die nog wel iemand wist, die hij er een plezier mee zou kunnen doen.

„Als we iemand vragen om dien avond hier te komen om op Mien te passen, zouden Koos en Riek misschien mee kunnen gaan,” zoo stelde vader thuis voor. Moeder had daar wel ooren naar en Koos' oogen schitterden, toen hij van het buitenkansje hoorde.

„Als het tenminste uitkomt met je huiswerk,” zei vader nog.

Maar dat zou best gaan, dacht Koos.

„En wat zeg jij er van, Riek?” vroeg vader even later vriendelijk aan zijn oudste dochter.

„Op welken dag valt het?” informeerde Riek aarzelend.

„Het is aanstaande Woensdag, kind,” antwoordde vader, die op dat oogenblik heelemaal niet aan Liesbeth dacht en er niets van begreep dat Riek niet even opgetogen was als Koos.

„Wóénsdagavond, maar dan ga ik tegenwoordig altijd naar Liesbeth.”

„Kan dat bezoek dan niet eens een keertje worden uitgesteld?” vroeg vader toen.

„Ik sla nooit over,” antwoordde Riek wat onzeker.

„Dat is nou weer nèt een argument van Riek,” spotte Koos.

„Ach jongen, daar weet jij immers niets van,” zei Riek, die heel goed voelde, dat Koos gelijk had, dat haar argument inderdaad geen steek hield, maar voor niets ter wereld wilde ze, dat Koos begrijpen zou, hoe moeilijk het haar op dat oogenblik viel om trouw te zijn en het prettige avondje op te geven voor Liesbeth. Moeder scheen het wèl een beetje te begrijpen.

„Je kunt toch evengoed 's middags naar Liesbeth gaan, kind, het is immers op een Woensdag, dan ben je 's middags van twaalf uur af al vrij, het zal voor Liesbeth toch wel precies hetzelfde zijn of ze je 's middags dan wel 's avonds ziet.”

„Maar m'n huiswerk dan?” vroeg Riek.

„Kan je dan Dinsdags of Donderdags niet naar Liesbeth gaan?” stelde moeder nog voor.

„Dan heb ik óók huiswerk,” wierp Riek tegen.

„Maar kind, dat bezoek aan Liesbeth is toch geen

aangenomen werk; als je nu eens zoo vroeg mogelijk met je huiswerk begint op dien Woensdagmiddag, wellicht schiet er dan nog wel een half uurtje over voor Liesbeth. Je hoeft daar toch ook persé geen heelen avond te zitten?"

Moeder had gelijk, dat „hóéfde" heelemáál niet, het leek veel onaardiger om niet met vader en moeder en Koos mee te gaan naar den feestavond, dan om voor één keer het bezoek bij Liesbeth te verzetten of desnoods over te slaan . . . . als ze dat beschuldigende gevoel maar niet had, dat ze feitelijk *blij* was een goede reden te hebben om eens een keer *niet* naar Liesbeth te gaan.

Niemand had het nog gemerkt en niemand zóú het merken, wát ze ook kiezen zou voor dien Woensdagavond . . . . maar mèt dat gevalletje van de kaarten voor den feestavond had ze zèlf toch maar heel duidelijk gevoeld, dat ze in haar hãrt ontrouw was . . . . en dat kwam allemaal door die grootmoeder van Liesbeth, die niks aardig was . . . . die Liesbeth heelemaal voor zichzelf had opgeëischt.

Wat dééd ze feitelijk elke week nog bij Liesbeth; Liesbeth had haar niet meer noodig, Liesbeth had nù haar grootmoeder . . . .

„Ik begrijp je werkelijk niet, kind," zei moeder dienzelfden avond nog tegen Riek, die maar geen besluit kon nemen.

Hoe zóú moeder dat ook allemaal moeten begrijpen . . . .

Den volgenden dag liep Riek om vier uur, uit school, even bij Liesbeth aan.

„Ik heb vervelend nieuws,“ begon ze.

„Je kòmt Woensdag toch?“ vroeg Liesbeth direct.

„Zóú ze weer door me heen zien?“ dacht Riek en ze schaamde zich.

„Ja, dat is te zeggen . . . .“ aarzelde Riek.

Nog voor ze verder kon spreken, kwam Liesbeth's grootmoeder de kamer binnen.

„Ik wilde je juist even vragen of je het niet vervelend vindt om Woensdagavond eens met Liesbeth alleen te zijn,“ zoo vroeg ze, „ik moet heel erg noodig ergens heen dien avond, dat gebeurt niet vaak, het is nog nóóit gebeurd, voor zoover ik weet, maar nū móét het en nu had ik zoo gedacht, als jij nu bij Liesbeth wilde blijven; Liesbeth is met jou het meest vertrouwd en je bent hier 's Woensdagsavonds tòch.“ Zóóveel had Liesbeth's grootmoeder nog nooit achter elkaar tegen haar gezegd en wat deed ze vreemd; anders was ze altijd zoo koel, zoo op een afstand en nu ineens dat heele verhaal en wat deed ze druk . . . .

„Ik geloof dat Riek juist wil komen vertellen, dat ze Woensdagavond *niet* komt,“ antwoordde Liesbeth voor Riek.

„Woensdag *niet* komt?“ herhaalde de grootmoeder verwonderd Liesbeth's laatste woorden.

„Als het móét, dan kòm ik natuurlijk, maar vader heeft van de week kaarten meegebracht voor den feest-

avond van de Personeelvereniging en dat is juist op een Woensdag, áánstaanden Woensdag."

„Het is jammer, erg jammer, maar je moet dat avondje voor òns niet laten, zóóveel heb je óók niet, *wij* zullen dan wel weer verder zien."

Was dat nou omdat Liesbeth en haar grootmoeder niet meer om haar gáven . . . . of omdat ze haar echt dat feestje zoo günden . . . .?

Riek kon er niet achter komen. Zèker was ze alleen van haar eigen ontrouw. Kwam er dan tòch geven aan te pas om week aan week een ziek vriendinnetje op te zoeken . . . . had het dan toch heusch iets te maken met het òfferen, dat ze leeren moest en waar ze het rechte nog steeds niet van verstond?

Lang kon Riek vanzelf niet blijven, ze was nog niet thuis geweest en moeder wist niet, dat ze eerst nog naar Liesbeth zou gaan, maar in het oogenblikje dat ze naast Liesbeth's bed stond in het kleine kamertje, (ze was niet eens gaan zitten, omdat ze zoo'n haast had), had ze heel wat uit te vechten. Allerlei gedachten en gevoelens drongen zich aan haar op. Wel doen, niet doen, naar het feestje gaan, bij Liesbeth komen, alles met z'n vóór en z'n tégen, het prettige en het teleurstellende, woelden wild dooreen in Riek's hart en hoofd, wát moest ze doen, wát zou ze kiezen??

„Nou, dan ga ik maar," zei ze eindelijk, „m'n moeder zal niet weten waar ik vandaan moet komen."

„Woensdagavond kom je dus niet?” informeerde Liesbeth nog.

Een fel rood vlamde over Riek's gezicht. „Ik kom wèl,” zei ze toen.

Juist was de grootmoeder het kamertje weer binnen gekomen.

„Kàn het nu heusch wel, kind?” vroeg ze, bijna zoo zacht als ze gewoonlijk tot Liesbeth sprak.

„Ja, het kan wel, het mòèt,” antwoordde Riek en meteen stapte ze, na Liesbeth nog even goedendag te hebben gezegd, naar de deur.

De grootmoeder volgde haar op den voet.

In het portaaltje hield ze Riek nog even aan de praat.

„Je doet me er werkelijk veel plezier mee, kind,” zei ze zacht en dan weer druk en zenuwachtig, zooals even te voren in het kamertje :

„Ik kan dat zoo niet zeggen, waar Liesbeth bij is, maar ik moet naar haar moeder, van de week heeft ze naar haar moeder gevraagd en ik weet dat de dokter, die haar behandelt, 's Woensdags in de stad komt en 's avonds te bereiken is. Ik kan het niet meer uitstellen, want zóó lang zal het nu wel niet meer duren.”

Liesbeth's moeder, had Liesbeth dan nog een moeder? Riek was tè verwonderd om te kunnen antwoorden en Liesbeth's grootmoeder scheen dat heelemaal niet vreemd te vinden, zóó vol was ze van haar eigen gedachten.

13. WAT LIESBETH VERTELDE

Het was voor Riek dien Woensdagavond toch nog wel even moeilijk om afscheid te nemen van vader en moeder en Koos, die met hun beste kleeren aan, klaar stonden om naar het feestje te gaan. Zij had nog wel even tijd, zij hoefde voor halfacht de deur niet uit en het was pas zeven uur. Ieder oogenblik kon de oude nicht komen die op Mien zou passen. Zeker wel tienmaal had moeder haar op het hart gedrukt toch vooral niet weg te gaan voor nicht er was; Mien was wel niet zoo èrg klein meer, maar moeder zou niet met een gerust hart uit kunnen gaan, als ze er niet zeker van kon wezen dat er toezicht was in huis.

Nog maar net waren moeder en vader weg, of de nicht kwam, zoodat Riek zich klaar kon gaan maken om naar Liesbeth te gaan. Ze had zoo'n feestavondje natuurlijk óók wel leuk gevonden, ze ging bijna nooit uit; maar spijt, dat ze het pretje had opgegeven voor Liesbeth, had ze toch niet. Wel had het haar heel wat moeite gekost om thuis haar keuze eenigermate aannemelijk voor te stellen. Ze had best gemerkt, dat vader het heelemaal niet aardig van haar vond; hij scheen de gedachte maar niet van zich af te kunnen zetten, dat ze haar vriendin vóór haar ouders stelde en dat was toch niet wáár . . . .

Koos vond het natuurlijk onzinnig en overdreven, dat

had hij trouwens ook onomwonden gezegd . . . . en zelfs móéder scheen haar niet heelemaal te begrijpen in dit geval . . . . dat was verdrietig, èrg verdrietig zelfs . . . . maar ze had echt niet anders gekúnd en toen vader en moeder zagen, dat ze het werkelijk ernstig meende, hadden ze haar ook verder vrijgelaten om te handelen naar de ingeving van haar hart.

Dat wat Liesbeth's grootmoeder nog in het portaal tje gezegd had, dat de dokter, die Liesbeth's moeder behandelde, dien Woensdagavond te bereiken zou zijn, had ze thuis niet durven oververtellen. Wel had ze er in de laatste dagen veel over nagedacht en ze begreep niet, dat ze nooit eerder eens naar Liesbeth's moeder had gevraagd. Altijd had ze alleen maar gehoord over „grootmoeder” en nooit was het nog in haar opgekomen, dat het vreemd was, dat Liesbeth geen vader en geen moeder had. Er zou dus zeker iets wezen met de ouders van haar vriendin; misschien wist Liesbeth er zelf ook niet alles van. Het scheen Riek toe, dat ze op dien middag iets had gehoord van wat eigenlijk een diep geheim was en dat ze kwaad zou doen, daarover met anderen te spreken, zèlfs al waren die anderen haar eigen ouders.

Riek wist nu wel heel zeker, dat ook Liesbeth's grootmoeder begreep, dat Liesbeth niet meer beter zou worden. „Ik kan het niet meer uitstellen, want zóó lang zal het nu wel niet meer duren,” dát had ze gezegd en wat kon dat anders beteekenen dan dat zij óók wel

zag hoe hard Liesbeth achteruitging en veronderstelde, dat ze wel niet lang meer te leven zou hebben. Riek vond het heel naar, daaraan te moeten denken. Ze kon zich niet voorstellen, hoe het zijn zou, als Liesbeth er eens niet meer was . . . . en wat zou die grootmoeder haar missen en een verdriet hebben, ze was nú al zoo zenuwachtig. Riek vond het nu ook heel onaardig van zichzelf, dat ze zoo jaloersch op Liesbeth's grootmoeder was geweest en dat ze haar zoo lang zoo'n naar mensch had gevonden. Voor Liesbeth was ze toch altijd erg zacht en lief geweest en als er nu ook nog wat ergs was met Liesbeth's moeder, dan had die oude grootmoeder toch wel erg veel verdriet in haar leven!

Aan dat alles had Riek zoo op d'r eentje veel gedacht . . . . en ze had ook nog wat ánders gedaan; elken avond en elken morgen had ze gebeden voor Liesbeth en voor Liesbeth's moeder en voor Liesbeth's grootmoeder . . . . heel ernstig had ze gebeden . . . . en onder oprecht berouw had ze haar eigen zonden beleden . . . . ook haar zonden tegenover Liesbeth's grootmoeder: haar jaloezie . . . . de ontrouw van haar hart . . . . haar zelfzucht, waardoor het haar altijd weer zoo moeilijk viel om van iets begeerlijks afstand te doen . . . .

Ook dáárvan had Riek nog aan niemand verteld, maar de blijdschap, die de Heere Jezus geeft aan elken zondaar die bij Hem vergiffenis en vrede zoekt, ge-

voelde ze in haar hart en daardóór kon ze het dragen, dat vader haar verkeerd beoordeelde en moeder haar niet begreep, al vond ze dat alles heel verdrietig. Maar toch nam Riek zich ernstig voor om zoo gauw mogelijk alles aan haar ouders te vertellen, zoodra er maar eens even een geschikte gelegenheid was, want haar geheimen waren té teer om er zóó maar eens over te praten . . . .

Het scheen wel, dat Liesbeth in die paar dagen hard achteruit was gegaan, zoodat Riek schrok toen ze haar vriendinnetje zag. Liesbeth's grootmoeder was juist bezig geweest met haar mantel aan te trekken, toen Riek belde. De oude vrouw was merkbaar zenuwachtig, erger nog dan op dien middag en een ongewone hoogroode kleur maakte, dat ze er vreemd uitzag. „'t Is lief van je, kind, dat je gekomen bent,” fluisterde ze tegen Riek, „ik kom zoo gauw mogelijk terug, probeer Liesbeth maar een beetje op te vroolijken; dat zoo'n schaaap daar nou ook naar vragen moest. Ik snap maar niet hoe ze dat allemaal nog zoó weet, ze was nog maar net vier jaar, toen het gebeurde.” Binnen een paar minuten was de grootmoeder de deur uit en zat Riek voor Liesbeth's bed. Voor de gezelligheid had ze een handwerkje meegebracht, maar het scheen haar toe, dat er van handwerken wel niet veel komen zou dien avond en „gezellig” was het op dat oogenblik zeker niet bij Liesbeth.

Het scheen wel, dat Liesbeth hard achteruit was gegaan.

Het wàs dan toch werkelijk iets heel ergs en Liesbeth's grootmoeder scheen te veronderstellen, dat ze er heel wat van af wist en ze wist feitelijk niets . . . . en wat wist Liesbeth er zèlf van?

Verwachtte haar vriendinnetje dat ze er over praten zou of verwachtte de gróótmóeder, dat ze haar mondje dicht zou houden? Riek durfde nergens over beginnen en ook Liesbeth zei niets en toch wisten ze van elkaar

wel, dat ze op dat oogenblik beiden aan niets anders dachten.

Het was benauwend, net zoo benauwend als het wel eens was in den tijd toen Liesbeth pas thuis was en ze soms ook wel een half uur bij elkaar waren en niets wisten te zeggen.

„Je weet er wel van, nietwaar, grootmoeder heeft je er al iets van verteld?” zoo vroeg Liesbeth eindelijk.

„Ja . . . eh . . . een beetje,” antwoordde Riek. Daar had je het nu al. Het was waar, ze brändde van nieuwsgierigheid, maar het scheen allemaal zoo èrg te zijn, zóó erg, dat ze het haast niet dürfde te weten. „Ik wist het al lang, hoor,” zei Liesbeth weer, „eigenlijk wist ik het *altijd* al.”

„Ja?” zei Riek toen, al wist ze echt niet, wat Liesbeth bedoelde, wät ze al zoo lang wist: dat erge van haar moeder, òf dat ze nu wel zoo heel lang niet meer leven zou. Het was allebei even verschrikkelijk.

„Ik was vier jaar,” vertelde Liesbeth verder, met haar zwakke stem, „grootmoeder kan zich maar niet begripen, dat ik me dat allemaal herinner, maar ik weet het nog heel goed. Mijn vader is al gestorven, toen ik heel klein was, dien heb ik nooit gekend; grootmoeder is vaders moeder, en in het album heeft grootmoeder nog portretten van hem, toen hij klein was, die heb ik dikwijls mogen bekijken, maar een portret van toen hij groot was, hebben we niet, dat is wel jammer, want nu weet ik nooit hoe hij er heeft uit-

gezien, toen hij mijn vader was. Mijn moeder zou ik nog wel kennen; toen ik klein was, ging zij vaak met mij uit en dan kreeg ik soms chocolade van haar, ik dacht er altijd aan, als jij wel eens chocola voor me meebracht, toen ik nog in het ziekenhuis lag.

Ik was in dien tijd nog gezond, ik kon loopen, als alle andere kinderen. Maar toen is moeder ziek geworden, heel erg ziek. Op een dag werd ze naar het ziekenhuis gebracht. Daar ben ik met grootmoeder ook nog wel eens een paar malen bij haar geweest, maar veel herinner ik me daar niet van; alleen dat ik moeder zoo vreemd vond, net of ze moeder niet was. Later is ze naar een ander ziekenhuis gebracht, hier ver vandaan. Kort daarop ben ik ook ziek geworden en toen heb ik moeder nooit meer gezien. Als ik naar haar vroeg werd grootmoe altijd erg verdrietig. Ze zei dan, dat moeder nog steeds erg ziek was en voorloopig ook nog wel niet beter zou worden. Ik begreep toen al gauw, dat grootmoe maar liever had, dat ik *niet* naar moeder vroeg . . . . Later heb ik wel eens gedacht, dat ze dood was, net als vader, maar dat is toch niet waar."

Evelhield Liesbeth op met praten; het deed haar allemaal zoo erg aan en ze was tòch al zoo zwak en zoo moe.

„En hóór je nu óók nooit iets van je moeder?" vroeg Riek verwonderd.

„Zelf kan moeder nog niet schrijven," antwoordde

Liesbeth, „maar grootmoe krijgt weleens een brief van den directeur van het ziekenhuis. Moeder kàn nog wel beter worden . . . en ik had zoo gehoopt, dat ik haar zou mogen zien . . . het vorige jaar schreef de dokter al, dat ze vooruitging . . . maar grootmoe heeft nu al weer een heelen tijd niets gehoord . . . Een poosje geleden las de mijnheer, die op de voorkamer woont, in de krant, dat de zoon van een mevrouw bij wie grootmoe jaren heeft gewerkt, dokter is geworden aan het ziekenhuis, waar moeder wordt verpleegd. Grootmoe is toen wezen informeeren wanneer die dokter gewoonlijk thuis kwam, hier in de stad en dat was Woensdags om de veertien dagen. 's Avonds zou hij nog het gemakkelijkst te spreken zijn, dacht grootmoe. Ze wilde hem dan vragen, of moeder misschien al zóóveel beter was, dat ze eens hier zou kunnen komen.”

Weer wachtte Liesbeth even.

„Het zal wel niet kunnen nog, denken we, anders had de directeur grootmoe wel geschreven. En toch wilde ik mijn moeder nog zoo graag eens zien, al was het maar één keertje nog, voor . . .”

Riek zag, hoe er tranen in Liesbeth's oogen glinsterden.

„Rust maar eerst eens een oogenblikje uit,” zei ze toen, „je hebt al zooveel gepraat vanavond. Wil je misschien wat drinken?”

Ja, dat wilde Liesbeth wel, maar toen vertelde ze toch weer heel spoedig verder.

„Toen grootmoe is wezen vragen wanneer de dokter thuis kwam, zei de dienstbode, dat het best kon, dat hij 's avonds weer uit moest, dat gebeurde wel meer, maar als hij niet thuis is als grootmoe komt, zal ze hem buiten blijven opwachten . . . En als moeder al zoover beter is, dat ze reizen kan, zal grootmoe er voor zorgen, dat ze hier komt, al zou het grootmoe's heele spaarpot kosten.”

„En als het nu eens heel laat wordt van avond?” vroeg Riek en ze bedacht zich, dat ze niet later dan tien uur thuis mocht komen, dat was al de uiterste grens.

„O, om halftien komt de mijnheer van de voorkamer thuis, dan ben ik niet heelemaal alleen meer, dan kun je gerust naar huis gaan, maar gróótmoe blijft wachten, al wordt het nóg zoo laat!”

Dat was nu die grootmoe, aan wie Riek zoo'n hekel had gehad.

„Je grootmoe is een heldin,” zei ze toen in oprechte bewondering.

„Dat is ze ook,” antwoordde Liesbeth, overtuigd.

„Als moeder nu maar komen kan,” zei Liesbeth een poosje later.

„Ja, als ze nu maar komen kan,” antwoordde Riek, de woorden van haar vriendin herhalend.

„Als ze nog *niet* kan, zie ik mijn moeder nooit weer,” zei Liesbeth toen met iets heel pijnlijks in haar bleek, smal gezichtje.

„Misschien zie je haar later dan nog wel eens terug, als ze heelemaal beter is,” zoo probeerde Riek haar te troosten.

„Gróótmoe misschien, maar ik niet, voor mij is hier geen later meer,” antwoordde Liesbeth.

„Hè neen, Liesbeth, dat moet je niet zeggen,” antwoordde Riek.

„Het is zoo, Riek, ik weet het heel zeker en grootmoe weet het ook.”

„En . . . vind je dat niet . . . niet vrééselijk . . . ?”

„Voor grootmoe is het heel erg . . . en voor jou is het ook erg . . . maar voor mezelf vind ik het niet zoo vreeselijk . . . ik kan toch nooit beter worden, ik heb hier op aarde toch bijna niets, ik ben een ander maar tot last en ik kan voor niemand ooit iets doen, ik zou ook later nooit iets kunnen verdienen als grootmoe eens niet meer werken kon . . . en ik weet, dat ik straks naar den Heere Jezus ga, dat is toch héérlijk?”

„Ja, als je dát zeker weet is het toch misschien voor jezelf niet zoo vreeselijk, als ik eerst dacht,” zei Riek toen, „maar je mag nooit meer zeggen, dat je een ander maar tot last bent en dat je nooit voor iemand iets kan doen, want dat is *niet* waar.”

Dat laatste had Riek bijna heftig gezegd en Liesbeth glimlachte maar; haar lieven, berustenden, teeren glimlach, waar Riek bij haar eerste bezoek aan het ziekenhuis al zoo van onder den indruk was gekomen.

„Het is *niet* waar,” zei Riek nog eens, „je groot-

moeder, die zóóveel van je houdt, beschouwt je heelemaal niet als een last en ze zal je nog wát missen en ik . . . . ik . . . . voor mij ben jij zóóveel geweest, als je dät eens wist . . . . je weet voor geen honderdste gedeelte hoe'n akelig kind ik was, toen je me voor het eerst zag."

„Hè neen, Riek, dat is niet waar, jij was de eerste en de eenige die vriendelijk voor me was van de vreemde mensen, en wat tegen me zei."

„Ik was tóch een heel naar kind, niets had ik voor een ander over, ik dacht altijd alleen maar aan mezelf en . . . . door jou is dat . . . . anders geworden. Door jou heb ik geleerd met een blij hart te geven . . . . door jou ben ik een beetje gaan verstaan wat öfferen eigenlijk is . . . . door jou ben ik aan den Heere Jezus gaan denken . . . . door jou heb ik leeren bidden . . . . met mijn hart . . . . vroeger bad ik óók wel, 's morgens en 's avonds en voor en na het eten . . . . maar dat was niet het èchte bidden . . . . dät heb ik van jóú geleerd . . . ."

„Je maakt het veel te erg," antwoordde Liesbeth, „het èchte bidden leer je niet van een ànder, dat leert de Heere je zelf."

„Ja, natuurlijk, dat bedoel ik ook . . . . maar ik heb het toch dóór jou geleerd . . . . niet ván jou . . . . maar dóór jou . . . ."

„En ik heb door jou óók heel veel geleerd," bekende Liesbeth toen, „ik heb al heel jong den Heiland

mogen liefhebben, maar het was mij altijd zoo moeilijk om ook van de mēnschen te houden . . . . en dat heb jij mij geleerd. Vroeger was ik altijd jaloersch op gezonde menschen en gezonde kinderen . . . . nooit was er één, behalve grootmoeder dan, die altijd vriendelijk voor me was, nooit was er een, die me vaker dan een- of tweemaal bezocht . . . . de zusters in het ziekenhuis ja, die waren wel goed voor me . . . . maar van de ándere menschen en kinderen was er nooit een die geduld met mij had, die terükwam, een wien het niet verveelde, dat ik maar altijd ziek was en nooit beter werd . . . . jij was de eerste . . . . door jou heeft de Heere mij geleerd de menschen weer lief te hebben . . . . en dat moeten we toch óók kunnen, zoolang we dát niet kunnen, hebben wij Hem óók niet ten volle lief . . . .”

Een sleutel werd in het deurslot gestoken.

Riek schrok even op.

„De mijnheer van de voorkamer,” kalmeerde Liesbeth. Riek keek naar de klok. Kwart voor tien al. „Ik moet weg,” zei ze toen, „het is ook zóó laat geworden ineens.”

Vlug kleepte ze zich aan. De mijnheer van de voorkamer was onderwijl in de kamer gekomen; nadat hij de meisjes had begroet ging hij in de krant zitten lezen.

„Wil ik u nog even een kopje thee inschenken?” vroeg Riek, die een sterke behoefte gevoelde om tegen iemand vriendelijk te zijn.

„Nou, als je dat doen wilt, erg graag, hoor,” antwoordde mijnheer.

„Maar nu moet ik toch heusch gaan,” zei ze, toen de thee was ingeschonken. In een oogenblikje was ze gekleed om te vertrekken.

„Dag mijnheer,” zei ze tegen den kostganger.

„Dag zus,” groette deze vriendelijk terug, „nog wel bedankt voor dat lekkere kopje thee, hoor.”

„Dag Liesbeth.”

„Dag Riek.”

Precies zoo hadden ze elkaar gegroet, toen ze elkaar voor het eerst hadden gezien, zoo peinsde Riek onderweg en ze dacht er over, hoe het wel niet zoo héél vaak meer gebeuren zou, dat ze haar Woensdagavond door zou brengen bij Liesbeth.

Als Liesbeth haar móéder nu nog maar eens zien mocht!

Nog vóór het Zondag was kwam de „mijnheer van de voorkamer” vragen of Riek haar vriendinnetje nog niet eens wilde zien. Haar moeder was nog niet zoover beter, dat ze al thuis kon komen, had de dokter gezegd. Liesbeth had zich dat erg aangetrokken en nu ging ze snel achteruit.

Denzelfden avond nog ging Riek met haar moeder, die nu alles wist, Liesbeth bezoeken, maar Liesbeth kende niemand meer.

„Het is wel hard,” zei de grootmoeder, en ze veegde met haar schort het betraande gezicht telkens af,

„maar ik heb het nu toch overgegeven, het is voor het kind zoo het beste, wat was er van de stakker geworden als ik eens eerder was komen te vallen. Wij willen zoo graag vasthouden, wat we liefhebben op de aarde, maar de Heere neemt het ons af . . . . in Zijn wijsheid . . . . zoo leeren we offeren . . . .”

Toen Riek weer met moeder op straat liep, was ze héél bedroefd en ze dacht er in die oogenblikken zelfs niet aan, dat het mal stond voor een meisje van veertien jaar om zoo maar op straat te loopen huilen . . . . en toch was er in haar hart tevens diepe dankbaarheid . . . . dankbaarheid voor wat Liesbeth voor haar had mogen wezen in haar korte, gebonden leven, ... dankbaarheid ook voor wat *zij* had mogen zijn voor Liesbeth . . . . en dat ze dat elkaar nog hadden kunnen vertellen op dien avond . . . . dånkbaar kon ze zijn, wjl ze nù echt offeren kon: iets wat haar heel lief was blijmoedig afstaan . . . . om des Heeren wil.

INHOUD

	Bladz.
1. Een flauwe grap	7
2. Niet voor tien cent . . . . niet voor vijf cent . . . . maar cadeau . . .	11
3. Op het kantje af	15
4. Nog niet het echte	23
5. Vervelende oogenblikjes . . .	33
6. Een mislukte verjaardag . . .	37
7. Arme Liesbeth	44
8. Was <i>dát</i> het nu wèl?	54
9. Vaders jubileum	61
10. Geven	75
11. Naar huis	84
12. Bij grootmoe	89
13. Wat Liesbeth vertelde	97

Voor kinderboeken vrage men onze catalogus.